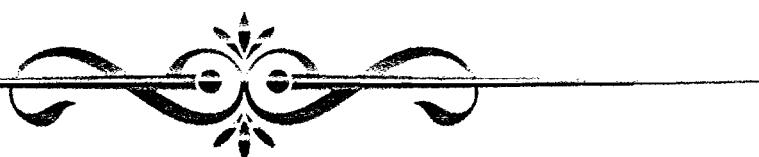

รายงาน
ของ
สภាឃขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ด้านการเมือง

เรื่อง
การเสริมสร้างกติกาธรรมทางการเมือง
ในระบบประชาธิปไตย

คำนำ

ตามที่ที่ประชุมสภาพัฒนาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้มีมติตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง โดยมีอำนาจหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์ จัดทำแนวทาง แผนการปฏิรูปและวิธีการปฏิรูป พร้อมกำหนดเวลาการปฏิรูป และข้อเสนอแนะเพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปด้านการเมือง โดยคำนึงถึงความสำคัญเร่งด่วนและสัมฤทธิผลของการปฏิรูปและเป็นแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ในห้วง ๑ ปีครึ่ง (ในช่วงรัฐบาลพลเอก ประยุทธ จันทร์โอชา และ ๒๐ ปี ในช่วงรัฐบาลต่อ ๆ มา เพื่อสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองใหม่ ให้สอดคล้องเหมาะสมกับสังคมไทยเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนเพื่อประโยชน์สูงสุดของประเทศชาติและประชาชน ซึ่งคณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษา เรื่อง การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย โดยแผนการปฏิรูปในเรื่องดังกล่าวนี้มีวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย ๔ แผนหลัก คือ

แผนหลักที่ ๑ การให้การศึกษาเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน

แผนหลักที่ ๒ การสร้างนักการเมืองที่ดีและการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

แผนหลักที่ ๓ การประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน

แผนหลักที่ ๔ การบริหารการขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน

รายงานฉบับนี้คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ได้เสนอต่อ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ในคราวประชุมสภาพัฒนาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ครั้งที่ ๒๕/๒๕๕๙ วันจันทร์ที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๙ ซึ่งที่ประชุมได้พิจารณาและมีมติเห็นชอบรายงานของคณะกรรมการ ดังกล่าว แล้วให้คณะกรรมการนำรายงานไปปรับปรุง ก่อนเสนอรายงานพร้อมความเห็นและข้อเสนอแนะ ของสมาชิกสภาพัฒนาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศต่อคณะกรรมการรัฐมนตรีและองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาต่อไป

บันทึกสภาพัฒนาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้รวมผลการศึกษารายงานดังกล่าว จัดทำเป็นรูปเล่มรายงานฉบับสมบูรณ์แล้ว จึงได้เสนอรายงานฉบับนี้ต่อคณะกรรมการรัฐมนตรี สำนักติดตามและประเมินผล คณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ คณะกรรมการการเลือกตั้ง และองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทาง ให้การปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม สืบต่อไป

สารบัญ

หน้า

รายงานของสถาบันการปฏิรูปประเทศไทยด้านการเมือง เรื่อง การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย

๑. ความเป็นมา	๑
๒. หลักการและเหตุผล	๔
๓. วิธีพิจารณาศึกษา	๑๐
๔. แผนการปฏิรูป	๑๕
๕. วิธีการปฏิรูป	๑๕
๖. กำหนดเวลาการปฏิรูป	๒๗
๗. แหล่งที่มาของงบประมาณ	๒๗
๘. หน่วยงานที่รับผิดชอบ	๒๗
๙. ข้อเสนอแนะ	๒๘

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก	สรุปความเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิกสถาบันการปฏิรูปประเทศไทย ต่อรายงานของคณะกรรมการบริการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศไทยด้านการเมือง เรื่อง การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ในการประชุมสถาบันการปฏิรูปประเทศไทย ครั้งที่ ๒๕/๒๕๕๙ วันจันทร์ที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๙	๓๑
ภาคผนวก ข	ตารางรายงานของคณะกรรมการบริการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศไทยด้านการเมือง เรื่อง การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย	๓๕
ภาคผนวก ค	รายงาน ๑. คณะกรรมการบริการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศไทยด้านการเมือง สถาบันการปฏิรูปประเทศไทย ๒. คณะกรรมการบริการขับเคลื่อนการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง ในระบบประชาธิปไตย ๓. ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการบริการขับเคลื่อนการปฏิรูปการเสริมสร้าง วัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย	๔๑

**รายงาน
ของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง
เรื่อง การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย**

๑. ความเป็นมา

คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ได้ดำเนินศึกษา วิเคราะห์ จัดทำแนวทางและข้อเสนอแนะเพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง เรื่อง การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบ ซึ่งตามข้อบังคับสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้อ ๗๓ กรรมการคนละนี้ ประกอบด้วย

๑. นายเสรี สุวรรณภานันท์	ประธานกรรมการ
๒. นายกษิต ภิรมย์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. พลเอก วิษิตวัจน์ กำลังเอก	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายสังคิต พิริยะรังสรรค์	รองประธานกรรมการ คนที่สาม
๕. นายชัย ชิดชอบ	ที่ปรึกษากรรมการ
๖. นายสุชน ชาลีเครือ	ที่ปรึกษากรรมการ
๗. นายวรวิทย์ ศรีอนันต์รักษा	โฆษณาธิการ
๘. นายวันชัย สอนศิริ	โฆษณาธิการ
๙. นายคำนูณ สิทธิสมาน	กรรมการ
๑๐. นายดำรงค์ พิเดช	กรรมการ
๑๑. พลตำรวจโท ตรีทศ รณฤทธิ์วิชัย	กรรมการ
๑๒. พลเอก รวีชัย สมุทรสาคร	กรรมการ
๑๓. นายนิกร จำนำง	กรรมการ
๑๔. พลโท วรานันท์ บุญญาสิทธิ์	กรรมการ
๑๕. พลเอก วิเชียร ศิริสุนทร	กรรมการ
๑๖. นายวิทยา แก้วภราดัย	กรรมการ
๑๗. นายสมพงษ์ สารภี	กรรมการ
๑๘. นายอรุณ จิรขลา	กรรมการ
๑๙. พันตรี อานันย์ วัชโธทัย	กรรมการ
๒๐. นายวรรณธรรม กาญจนสุวรรณ	เลขานุการกรรมการ
๒๑. นางนรัตน์ พิมเสน	ผู้ช่วยเลขานุการกรรมการ

คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ได้มีการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง เสนอต่อสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้ความเห็นชอบและจัดทำความเห็น และข้อเสนอแนะประเด็นการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองเสนอคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญนำไปประกอบการพิจารณาจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง จัดทำขึ้นโดยคำนึงถึงความสำคัญเร่งด่วนและสัมฤทธิผลของ การปฏิรูปในระยะเวลาที่เหลืออยู่ และเป็นแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ในห้วง ๑ ปีครึ่ง (ในช่วงรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา) และ ๒๐ ปี ในช่วงรัฐบาลต่อ ๆ มา เพื่อสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองใหม่

ทั้งนี้ แผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านการเมือง ที่เสนอต่อสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ประกอบด้วย ๖ ประเด็นหลัก ดังนี้

๑. ผู้นำร่างทำเนื่องทางการเมือง
๒. ระบบพรรคการเมือง
๓. การเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรม
๔. การกำกับควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ
๕. การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย
๖. การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและการสร้างความปรองดอง

ซึ่งตามแผนปฏิรูปประเทศด้านการเมืองข้างต้น คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านการเมือง ได้วางแนวทางการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง โดยการสร้างรากฐานทางการเมืองให้ประชาชน ทุกเพศทุกวัย ได้ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกทางการเมืองให้ทุกคนรับผิดชอบบ้านเมืองและการสร้างการเมือง ใหม่ที่มีแต่คุณธรรมและสร้างประโยชน์ให้กับส่วนรวมร่วมกันด้วย “การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง ในระบบประชาธิปไตย” เพื่อให้การเมืองของประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เพื่อความสุภาพของประเทศชาติและประชาชนสืบไป อันจะก่อให้เกิดการปฏิรูปการเมืองที่มั่นคงยั่งยืน โดยการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดี ตั้งแต่ในขั้นพื้นฐานให้กับประชาชนทั่วไปตั้งแต่อายุเยาว์วัยจนเดิบโต เป็นผู้ใหญ่ที่ดีที่มีความรับผิดชอบในทางการเมืองร่วมกัน ซึ่งในคราวประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อน การปฏิรูปประเทศด้านการเมือง เมื่อวันอังคารที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๘ โดยอาศัยอำนาจตามข้อบังคับ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ.๒๕๕๘ ข้อ ๘๑ วรรคสอง ที่ประชุมคณะกรรมการ จึงได้พิจารณา และมีมติตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบ ประชาธิปไตยขึ้นมาคณะหนึ่ง ทำหน้าที่พิจารณาศึกษาวิเคราะห์และจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อขับเคลื่อน การปฏิรูปประเทศด้านการเมือง การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองใหม่ที่ยั่งยืน การปลูกฝังค่านิยมและทัศนคติ ที่ดีในการปกครองระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมและ ยกร่างกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อการเสริมสร้างวัฒนธรรมการเมืองใหม่ และให้รายงานผล การพิจารณาของคณะกรรมการต่อที่ประชุมคณะกรรมการเพื่อทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง จึงได้ตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ประกอบด้วย

๑. นายกษิต ภิรมย์	ประธานอนุกรรมการ
๒. นายชัย ชิตชอบ	ที่ปรึกษาและอนุกรรมการ
๓. พลเอก วิติวัฒน์ กำลังเอก	อนุกรรมการ
๔. นายนิกร จำนำง	อนุกรรมการ
๕. นายสมพงษ์ สารภี	อนุกรรมการ
๖. นางนรัตน์ พิมเสน	อนุกรรมการ
๗. นายคำนูณ สิทธิสมาน	อนุกรรมการ
๘. พลโท วราร์ด บุญญะสิทธิ์	อนุกรรมการ
๙. รองศาสตราจารย์ ชัยวัฒน์ คงสม	อนุกรรมการ
๑๐. รองศาสตราจารย์ วุฒิสาร ตันไชย	อนุกรรมการ

๑๑. นายกมล รอดคล้าย	อนุกรรมการ
๑๒. นายดำรง เกตรา	อนุกรรมการ
๑๓. นางสุทธินี เมธีประภา	อนุกรรมการ
๑๔. นายอาทิตย์ กองสืบวิสูตร	อนุกรรมการ
๑๕. พลตรี เอกิ่งศักดิ์ เครื่องทรง	เลขานุการอนุกรรมการ

ที่ปรึกษาประจำคณะอนุกรรมการ ประกอบด้วย

๑. นายวรวิทย์ ศรีอนันต์รักษา
๒. นายวรรณธรรม กาญจนสุวรรณ
๓. พันตำรวจเอก จรุงวิทย์ ภูมมา
๔. นางสาวทิพภานิดา ปາลกะวงศ์
๕. นายเป็นไห วิมุกตายน
๖. นายชรพัฒน์ ชัยประภา
๗. นายสุกฤษฎีชัย ธีระเริงฤทธิ์
๘. นางสาวศิริกา อินทวิเชียร
๙. นางสาวเพ็ญศรี พัทธวัฒนศิริ
๑๐. นางพรณิภา เสริมศรี
๑๑. ว่าที่ร้อยตรี สัมพันธ์ แสงคำเลิศ

เพื่อให้การจัดทำแผนปฏิรูปการเมือง ในเรื่องการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบของประชาธิปไตย คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบของประชาธิปไตย ในคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง สถาบันฯ ได้ตั้งคณะทำงานจำนวน ๔ คณะ ดังนี้

๑. คณะทำงานการจัดทำแผนแม่บท
๒. คณะทำงานร่างหลักสูตรการเรียนการสอนในสถานศึกษา
๓. คณะทำงานศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติและความเชื่อถือที่ผิดและที่ควรจะเป็นด้านวัฒนธรรมการเมือง
๔. คณะทำงานศึกษาแนวทางการจัดตั้งสถาบันส่งเสริมวัฒนธรรมการเมืองในระบบประชาธิปไตย

ดังนั้น จากการศึกษาเรื่องดังกล่าวข้างต้น จึงได้มีการจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง เรื่อง การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของการปฏิรูปและเป็นการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองใหม่ที่ยั่งยืน รวมถึงการปลูกฝังค่านิยมและทัศนคติที่ดีในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ทั้งนี้ คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง โดยอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ได้ดำเนินการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากการประชุมเพื่อรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากหน่วยงาน ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการที่เกี่ยวข้อง และเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ประกอบกับกำหนดเป้าประสงค์ และวัตถุประสงค์ รวมถึงวิธีการที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

๒. หลักการและเหตุผล

ในการศึกษาของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง โดยคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ได้พิจารณาจากสภาพปัญหาทางการเมืองที่เกิดในประเทศไทย ซึ่งนักการเมืองส่วนใหญ่ยังขาดความรับผิดชอบ และยังแสวงหาแต่อำนาจและผลประโยชน์ จนประชาชนเกิดความรังเกียจการเมืองและมีบุญม้อง นักการเมืองไปในทางติดลบ อีกทั้ง ปัญหาสำคัญที่ประชาชนคนไทยส่วนใหญ่ยังขาดความตระหนักรและ ความรับผิดชอบในหน้าที่ของประชาชนที่รักและหวังแทนความมีประชาธิปไตย และขาดซึ่งความรับผิดชอบ ต่อประเทศชาติและผลประโยชน์ของประชาชนเป็นส่วนรวม

โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ผ่านมาสภาพทางการเมืองของประเทศไทย ยังมีปัญหาที่ไม่อาจทำให้ การเมืองของประเทศไทยมีความเข้มแข็ง และเป็นการเมืองที่ยังไม่อาจสร้างประโยชน์ให้กับประเทศชาติและ ประชาชนได้อย่างแท้จริง ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยที่เกิดจากตัวนักการเมืองและประชาชน ที่ขาดความรู้ความเข้าใจ ในระบบประชาธิปไตย โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมของนักการเมืองหรือคนที่สู่อำนาจทางการเมือง ยังไม่อาจสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อนักการเมือง และความรับผิดชอบของประชาชนในส่วนใหญ่ยัง ยึดถืออยู่ที่ตัวบุคคล และยังอยู่ในระบบอุปถัมภ์ที่มีแต่ผลประโยชน์ในตัวเองและพวกพ้อง โดยขาดจิตสำนึก ในความรับผิดชอบร่วมกันที่จะสร้างการเมืองให้เป็นการเมืองที่รักษาผลประโยชน์ของชาติเป็นสำคัญ

ในหลักการสำคัญ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องวางแผนแนวทางให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใน ทางการเมืองที่เป็นมิติสำคัญอันก่อให้เกิดการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองใหม่ที่เข้มแข็ง ยั่งยืน และเป็น ประโยชน์ต่อชาติและประชาชน

กรณีดังกล่าวจึงเป็นเหตุผลสำคัญ เพื่อให้เกิดการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองของประเทศไทย ในระบบประชาธิปไตย จึงควรต้องวางแผนหลักการสำคัญที่จะทำให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองใหม่ ในมิติสำคัญ ดังนี้

๑) การสร้างอุดมการณ์ เพื่อให้ประชาชนทั่วไปยึดถือเป็นหลักการด้วยการวางแผนระเบียบให้ เป็นแนวปฏิบัติแก่ประชาชนทั้งหลาย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ให้มีประชาธิปไตยในชาติ โดยยึดหลัก ประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ รวมทั้งเพื่อให้สามารถปกป้องสิทธิและเสรีภาพของประชาชนแต่ละบุคคล โดยทั่วไปด้วย

๒) การสร้างความเชื่อในระบบการเมืองในระบบประชาธิปไตย ที่มีการจัดสรรอำนาจสูงสุด ของประเทศที่มีการตรวจสอบ ถ่วงดุล และการคุ้มครองสิทธิของบุคคล ให้กับสังคมโดยรวมเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนชาวไทย ที่มีเสรีภาพ แก่ประชาชนในการใช้ชีวิตที่อิสระในการอยู่ร่วมกัน บน基ติกาหรือกฎหมายที่เป็นธรรมที่อยู่บนความถูกต้อง ของธรรมะและมีคุณธรรม

๓) การสร้างความเชื่อในพรรคการเมือง ที่เป็นองค์กรทางการเมืองให้มีการบริหารจัดการให้ได้ บุคลากรเพื่อเป็นตัวแทนในการเข้าสู่เวทีการเมือง และเป็นองค์กรทางการเมืองที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม และมีความรับผิดชอบในองค์กรพรรคการเมือง เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันในประเทศอย่าง平穎

๔) การสร้างความเชื่อในตัวนักการเมืองที่มีอุดมการณ์มีความรู้ความสามารถและมีคุณธรรม โดยให้นักการเมืองเหล่านั้นเป็นผู้ดำเนินการตามตัวแทนแห่งทางการเมืองที่สร้างแต่คุณประโยชน์ให้กับประเทศชาติ และสังคมโดยรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตนและของพวกพ้อง

นอกจากนี้ ในการศึกษาและจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองของคณะกรรมการการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ยังได้ให้ความสำคัญต่อหลักการในบทบัญญัติของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช มาตรา ๒๕๔ ที่ได้ยกไว้ดังนี้

“มาตรา ๒๕๔ ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ให้เกิดผลดังต่อไปนี้

ก. ด้านการเมือง

(๑) ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองรวมตลอดทั้งการตรวจสอบ การใช้อำนาจรัฐ รู้จักยอมรับในความเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่แตกต่างกัน และให้ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้ง และออกเสียงประชามติโดยอิสระ ปราศจากการครอบงำไม่ว่าด้วยทางใด

(๒)

พระองค์นั้น ในการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรม จึงต้องให้ประชาชนทั้งมวลได้มีความนิยมคิดให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นเรื่องของค่านิยม ทัศนคติ และความเชื่อทางการเมือง ซึ่งเป็นมิติทางด้านจิตวิทยาสังคมและวัฒนธรรมสังคมของระบบการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองของระบบการเมืองหนึ่ง ๆ ย่อมเป็นผลผลิตทั้งของประวัติศาสตร์ ของระบบการเมืองและประวัติชีวิตของมวลสมาชิกในระบบการเมืองนั้น

อีกทั้ง การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองใหม่ เพื่อให้วิถีชีวิตทางการเมืองของประชาชน อันหมายรวมถึงความรู้สึกนึกคิด รับรู้ และแสดงออกถึงความคิดทางการเมือง การกระทำเรื่องทางการเมือง ตลอดจนลักษณะเป็นพุทธิกรรมทางการเมืองที่มีการแสดงออกถึงความเชื่อ ทัศนคติ ค่านิยม และการกระทำของคนหรือกลุ่มคนในกระบวนการเมืองหรือวิถีทางการเมืองนั้น ๆ เพื่อให้วัฒนธรรมทางการเมืองนั้นมีอยู่ ในทุกๆ แบบการปกครอง จะแตกต่างไปตามวัฒนธรรมทางการเมืองของระบบการเมืองนั้น แต่ แล้ววัฒนธรรมทางการเมืองยังเป็นสิ่งที่ลอกเลียนแบบนำไปใช้ในการพัฒนาการเมืองตามความเหมาะสมได้

อย่างไรก็ตาม วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นเรื่องที่ไม่สามารถปรับเปลี่ยนได้ทันทีต้องอาศัยปัจจัย หลายประการที่สำคัญ คือ กระบวนการกล่อมเกลาทางการเมืองที่มีรูปแบบไม่ว่าจะเป็นเรื่องการศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมือง การปลูกฝังหรือสร้างให้เกิดการผูกพันหรือสร้างประสบการณ์ให้กับเยาวชน ได้มีส่วนร่วมตั้งแต่ยังเยาววัย จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการก่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองใหม่ ดังนั้น รูปแบบ การปกครองจึงเป็นเพียงสิ่งบ่งชี้ภายนอกในขณะที่วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นแกนสำคัญทางการเมือง อย่างแท้จริง

พึงทราบกันอย่างยิ่งว่าวัฒนธรรมทางการเมืองกับรูปแบบของระบบการเมืองมีทั้งส่วนที่เกี่ยวข้องกัน อย่างใกล้ชิด และบางสถานการณ์ทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองกับรูปแบบของระบบการเมืองอาจ ไม่เอื้อต่อกัน ดังนั้น วัฒนธรรมทางการเมืองจึงเกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

๑) ทัศนคติต่ออำนาจทางการเมืองซึ่งจะสะท้อนถึงการยอมรับและความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง หรือผู้นำกับประชาชนทั่วไปซึ่งทัศนคตินี้ส่งผลโดยตรงต่อการที่ประชาชนให้ความร่วมมือหรือต่อต้านอำนาจทางการเมืองของผู้ปกครอง

๒) เสรีภาพและการควบคุมบังคับทางการเมือง กล่าวคือ วัฒนธรรมทางการเมืองในสังคมนั้น ให้การยอมรับหรือเคารพต่อเสรีภาพของประชาชนมากน้อยเพียงใด หรือมุ่งเน้นการใช้อำนาจบังคับเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม

๓) ความจงรักภักดีและยึดมั่นในสังคมการเมืองของบุคคล กล่าวคือวัฒนธรรมทางการเมือง ช่วยสร้างเอกลักษณ์ทางการเมืองให้แก่บุคคลในสังคมที่จะยึดมั่นร่วมกันและพร้อมที่จะต่อสู้ ปกป้องรักษาไว้

ชีงเอกสารกับผู้ที่มีส่วนได้เสียในโครงการ อาจจะโดยการยอมเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวมหรือสละผลประโยชน์ระยะสั้นเพื่อผลประโยชน์ระยะยาว เป็นต้น

วัฒนธรรมทางการเมืองจึงเป็นเรื่องของความรู้สึกนึกคิดที่อยู่ในจิตใจของบุคคล และความรู้สึกนึกคิดนี้เป็นแนวทางหรือรูปแบบหรือมาตรฐานของแต่ละบุคคลที่จะใช้ในการประเมินเหตุการณ์หรือการรับรู้ทางการเมืองของบุคคลนั้น ผลของการประเมินการเมืองนี้จะแสดงออกมาในรูปของพฤติกรรมทางการเมือง ต่าง ๆ เช่น การแสดงความคิดเห็น การอุทานเสียงเลือกตั้ง การประท้วง การยอมรับ หรือการปฏิบัติตาม หรืออาจรวมไปถึงการทำร้ายประเทศ เป็นต้น

การปฏิรูปวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยหากสามารถพัฒนาประชาชนให้มีวัฒนธรรมทางการเมืองที่ถูกต้องสอดคล้องกับวัฒนธรรมประชาธิปไตยจะส่งผลต่อระบบการเมืองของประเทศอย่างมหาศาล คือสังคมและประเทศชาติมีการพัฒนาไปอย่างมั่นคง เกิดความรักและความสามัคคีในหมู่คณะ สังคมมีความเป็นระเบียบสงบเรียบร้อยเกิดความเป็นธรรมในสังคม ประชาชนเอื้อเพื่อเพื่อและมีน้ำใจต่อกันอย่างยั่งยืน ระบบการเมืองจะมีความชอบธรรมทางการเมือง ระบบการเมืองจะมีคุณธรรมจริยธรรม ระบบการเมืองจะมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมีระบบทางการเมืองที่มีเสถียรภาพ มีระบบการเมืองที่ประชาชนมีส่วนร่วม (Participation and Empowerment) อันจะเป็นการสร้างนิสัยและพฤติกรรมให้ประชาชนทั่วไปมีความรับผิดชอบในทางการเมืองร่วมกันตามอุดมการณ์และความเชื่อของตนโดยการรักษาผลประโยชน์เป็นส่วนรวม

สภาพปัลหา

ถึงแม้ว่า การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของไทยจะมีการพัฒนาตามลำดับแต่การเมืองของไทยมีปัญหาทั้งปัญหาเชิงระบบ เช่น รัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบสถาบันรัฐสภา พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ และปัญหาคนทางการเมืองซึ่งเกิดจากการหล่อหลอมทางสังคมการเมืองไทย ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจ อุดมการณ์ ทัศนคติ ค่านิยมที่เป็นแนวโน้มของการรับรู้ อารมณ์ ความรู้ และการประเมินคุณค่า ส่งผลต่อพฤติกรรมที่มีต่อระบบการเมือง ก่อตัวสะสมเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่ไม่เอื้อและไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมประชาธิปไตย โดยสรุปปัญหาที่เกิดขึ้นกับประเทศไทยได้ดังนี้

๒.๑ ปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติ และความเชื่อถือที่ผิดที่เป็นอุปสรรคต่อวัฒนธรรมการเมืองประชาธิปไตย ได้แก่

๒.๑.๓ ระบบอุปถัมภ์ ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้านายกับลูกน้อง ผู้มีอำนาจวาสนาารมณ์ ต้องการให้ความคุ้มครอง และให้ประโยชน์กับลูกน้องทั้งสองฝ่ายมีผลประโยชน์ต่างตอบแทนกัน ยึดมั่นตัวบุคคลมากกว่าหลักการ การเลือกปฏิบัติ การวิ่งเต้น

๒.๓.๒ ค่านิยม หรือทัศนคติทางการเมืองแบบอำนาจนิยม เช่น ความเชื่อและทัศนคติที่นิยมการรวมศูนย์กลางของอำนาจเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่ม ลักษณะของสังคมที่อ่อนน้อมiyom จำนวนต่ออำนาจ

มีผู้นำที่กระตุนให้ประชาชนมอบความรับผิดชอบทุกอย่างไว้ที่ผู้นำ เช่น “เชื่อผู้นำ ชาติพัฒนา” และเมื่อรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งมีปัญหาทุจริต คอรัปชั่น ฯลฯ การปฏิวัติ คือทางแก้ปัญหา

๒.๑.๓ ทัศนคติยอมรับการคอรัปชั่น กินตามน้ำมีผิด คอรัปชั่นยอมรับได้ขอให้มีผลงานการทุจริตต้องมีใบเสร็จ

๒.๑.๔ ค่านิยมตามกระแส ขาดวิจารณญาณในการตรวจสอบ วิเคราะห์ค้นคว้าหาความจริงเหตุและผลที่เกิดขึ้นในการเมือง เศรษฐกิจ สังคม

๒.๑.๕ ทัศนคติขาดจิตสำนึกสาธารณะ เน้นแก่ประโยชน์ส่วนตัวจะปกป้องสิทธิเฉพาะในส่วนที่กระทบต่อสิทธิของตน ขาดจิตสำนึกเรื่องสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบ

๒.๑.๖ ทัศนคติ “ธุรกิจการเมือง” การเมืองคือการลงทุนทางธุรกิจอย่างหนึ่ง ดังนั้นการถอนทุนเมื่อเข้ามานี่อำนาจจัดซื้อจัดจ้างเป็นเรื่องปกติ

๒.๑.๗ ความเชื่อ / ทัศนคติ การตอบแทนบุญคุณ ในการใช้สิทธิเลือกตั้งประชาชนมีความเชื่อว่าต้องตอบแทนบุญคุณโดยเลือกผู้ที่มีบุญคุณต่อตน

๒.๑.๘ ความเชื่อ / ทัศนคติ เรื่อง อิสรภาพนิยม เชื่อว่าเป็นคนไทยความเป็นไท คือ ความเป็นอิสรภาพ “ทำอะไรได้อย่างใจ คือ ไทยแท้” การไม่ยอมรับความเห็นที่แตกต่าง รักความอิสรภาพ ชอบทำอะไรตามลำพังตนเองไม่ชอบการถูกบังคับหรือตอกย้ำภายใต้การออกคำสั่งของบุคคลอื่น ขาดระเบียบกฎหมายที่ในการดำรงชีวิต ขาดระเบียบวินัย ทำให้ต่างคนต่างอยู่ การรวมกลุ่มทางการเมืองเพื่อวัตถุประสงค์หนึ่ง จึงเป็นไปได้ยาก ความรับผิดชอบต่อสังคมยังมีน้อย

๒.๑.๙ ความเชื่อยา ไม่กระตือรือร้นหรือสนใจต่องานทางการเมืองมีความตื่นตัวทางการเมืองน้อย ขาดจิตสำนึกในการพัฒนาการเมือง ไม่มีความรู้สึกความเป็นเจ้าของประเทศ

๒.๑.๑๐ ความเชื่อ / ทัศนคติ จัดลำดับฐานะในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ระบบศักดินา ทำให้มีการแบ่งชั้นในสังคมไทยปลูกฝังความเชื่อ / ทัศนคติ ให้รู้จักที่ต่ำที่สูงไม่ควรตีตนเสมอผู้ใหญ่ คนไทยยึดถือสิ่งที่ติดตัวมา เช่น ชาติวัฒน์ วัฒนธรรม แล้วคุณวุฒิ มากกว่าความสามารถของบุคคล บุคคลที่มีคุณสมบัติเหล่านี้ถือว่าเป็นผู้ใหญ่ที่ผู้น้อยจะต้องให้ความเคารพเชือฟังคนไทยโดยทั่วไปจะพอใจในสภาพที่เป็นอยู่ของตนเอง จะยอมรับสภาพที่เสียเปรียบของตนเอง โดยถือว่าตนเองทำบุญมาเพียงแค่นี้ที่เป็นเช่นนี้ เพราะเชื่อในกรรมเก่าถือว่าการเมืองเป็นเรื่องของชนชั้นนำ ยอมรับสถานะที่เหนือกว่าของผู้นำ ทำให้ต้องดำเนินการตามที่กำหนด ทั้งแห่งหลักการและ การปฏิบัติ

๒.๑.๑๑ พฤติกรรม / ทัศนคติ รักความสงบและการประนีประนอม คนไทยส่วนใหญ่รักสงบ ไม่นิยมความรุนแรง หลีกเลี่ยงความขัดแย้ง มีความอดทนต่อการถูกเอาเปรียบ ถ่อมตัว เกรงใจผู้อื่น ทำให้คนไทยไม่กล้าวิพากษ์วิจารณ์หรือคัดค้านผู้อื่นหรือผู้มีอำนาจ

๒.๑.๑๒ ปัญหาเกี่ยวกับสุภาพชนชั้นไทยหรือคำพังเพย บางเรื่องที่มีผลต่อทัศนคติความเชื่อค่านิยม ซึ่งมีผลกระทบต่อวัฒนธรรมการเมืองประชาธิปไตย อาทิ

“มือไอริยาบสavaได้สาava” หมายความว่า ต่างคนต่างฉายโอกาสแสวงหาประโยชน์ส่วนตัว หรือพรรดาพวกของตน โดยไม่คำนึงถึงคนอื่น ๆ

“ปลาใหญ่กินปลาเล็ก” หมายความว่า ผู้มีอำนาจหรือกำลังเหนือกว่า เอาเปรียบคนที่มีอำนาจหรือกำลังน้อยกว่า ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความไม่เป็นธรรมในสังคม

“แก่วงเท้าหาเสียน” “หาเท้าใส่หัว” “รู้หลบเป็นปีกรู้หลีกเป็นหาง” หมายความว่า เรื่องใดที่กระทบต่อส่วนรวม แต่ไม่มีผลเสียต่อเรา เราถึงอยาได้เข้าไปเกี่ยวข้อง เพราะเป็นการหาความลำบากมาให้ตนเอง

๒.๒ ปัญหาด้านการศึกษา

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ในการที่จะก่อให้เกิดสังคมที่มีวัฒนธรรมทางการเมือง ในระบบประชาธิปไตยเป็นโจทย์สำคัญ วัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยไม่ใช่วิชา แต่เป็น วิถีชีวิต และกระบวนการสร้างวัฒนธรรมดังกล่าวข้างต้นนี้ ต้องใช้เวลาและการวางแผนระยะยาว

เรื่องการศึกษาเพื่อสร้างประชาชนให้เป็นประชาชนที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ได้มีการพูดถึงและขับเคลื่อนในระดับองค์กรใหญ่ๆ ที่เห็นชัด คือ

๒.๒.๑ คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ได้ทำเรื่องนี้อย่างจริงจังตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ และได้มี คู่มือการให้การศึกษาเพื่อสร้างประชาชนให้เป็นพลเมืองเป็นกรอบแนวคิดการทำงานที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

๒.๒.๒ สภาพัฒนาการเมือง (สพม.) มีกรอบแนวคิดเรื่องการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองเพื่อ การพัฒนาและสร้างพลเมืองสู่สภาพเมืองในทุกจังหวัด ในการจัดการชุมชนตนเองให้เป็นชุมชนประชาธิปไตย

๒.๒.๓ กระทรวงศึกษาธิการเตรียมยุทธศาสตร์การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองตั้งแต่ปี ๒๕๕๓ แต่ยังอยู่ในวงจำกัดยังไม่เป็นที่รู้จักแก่บุคลากรทางการศึกษาและบุคคลทั่วไป

๒.๒.๔ สถาบันพระปกเกล้า มีโครงการพัฒนาประชาธิปไตย

๒.๒.๕ องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (Thai PBS) ที่มีหลายรายการเกี่ยวกับเรื่องพลเมือง และเป็นเรื่องให้การศึกษาทางการเมือง

๒.๒.๖ ภาคประชาชน มีหลายกลุ่มที่ทำงานด้านนี้อย่างจริงจังต่อเนื่อง และเป็นรูปธรรม เช่น สถาบันโยบายศึกษาที่ทำงานนานร่วม ๓๐ ปี กลุ่ม Thai Civic Ed ซึ่งทั้งสองกลุ่มได้รับการสนับสนุนจาก มูลนิธิของภาคประชาชนของเยอรมันคือ มูลนิธิคอนราด อาเดนาวร์ (Konrad Adenauer Foundation)

กรณีดังกล่าวข้างต้นเป็นตัวอย่างสังเขปในความพยายามจากกลุ่มองค์กรและสถาบันต่าง ๆ ทั้งที่เป็นภาครัฐและภาคประชาชนได้มีความพยายามในการขับเคลื่อน แต่ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ก็ยังไม่มี ความเป็นเอกภาพที่ชัดเจนในแนวทางและแนวคิดในการสร้างเป้าหมายปลายทางเรื่องนี้

การศึกษาเพื่อสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ต้องเป็นเจตจำนง ทางการเมือง (Political Will) จากทุกภาคส่วนไม่ใช่เรื่องของกระทรวงศึกษาธิการอย่างเดียว เพราะสัดส่วนคน อยู่ในระบบการศึกษาน้อยกว่าเมื่อเทียบกับประชารัฐ ทางการให้การศึกษาเพื่อสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย จึงต้องสร้างความเห็นพ้องจากการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน นอกจากนี้ การให้การศึกษาเพื่อสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ต้องเป็นเรื่องของสื่อด้วย สื่อเป็น อีกส่วนหนึ่งที่ทำเรื่องนี้ได้ที่สุด

การให้การศึกษาเพื่อสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยต้องมีเอกภาพ ทางความคิดในการให้การศึกษาไปในทิศทางเดียวกันด้วยการสร้างครู วิทยากรให้มีกระบวนการทัศน์ใหม่ในเรื่อง การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ครูและวิทยากรต้องมีความรู้ด้านรัฐศาสตร์หรือ การเมืองด้วย ไม่ใช่รู้ด้านการศึกษาอย่างเดียว ซึ่งทำให้ครูไม่เข้าใจเรื่องการเมืองและประชาธิปไตย

คณะกรรมการมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ในคณะกรรมการมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศไทยด้านการเมือง มองหมายให้คณะกรรมการ ร่างหลักสูตรการเรียนการสอนในสถานศึกษา ทำการศึกษาหลักสูตรของคณะกรรมการการเลือกตั้ง สำนักงานเลขานุการสภาพการศึกษา สถาบันพระปกเกล้า มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พับปญหาหลักสูตรดังนี้

(๑) หลักสูตรยังมีความแตกต่างหลากหลายขาดหลักสูตรแกนกลางที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน (ที่มีเนื้อหาไปในทางเดียวกัน/ยังมีลักษณะแยกส่วนอยู่)

(๒) วิธีการถ่ายทอดมีลักษณะการบรรยายที่เป็นการสื่อสารทางเดียวเป็นส่วนใหญ่ทำให้จุดประสงค์การเรียนรู้ยังไม่ถึงขั้นที่จะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนได้

(๓) หน่วยงานต่างๆยังมีวัฒนธรรมองค์กร แผนงาน ระบบงบประมาณเป็นเอกเทศ แยกจากกัน การบูรณาการหลักสูตรให้สอดคล้องต้องกันยังเป็นไปได้ยาก จำเป็นต้องมีมาตรการพิเศษ เช่น การกำหนดให้การเรียนการสอนหรือการอบรมเพื่อสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ให้กับประชาชนเป็นภาระแห่งชาติ โดยรัฐบาลกำหนดให้ทุกหน่วยงานต้องรับไปดำเนินการ

(๔) แต่ละหน่วยงานยังขาดวิทยากรที่มีคุณภาพเพียงพอในการนำหลักสูตรไปถ่ายทอด การสร้างประชาชนให้มีวัฒนธรรมประชาธิปไตยต้องมีแนวทางที่ชัดเจน

๒.๓ ปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบการเมือง ณ ปัจจุบัน

๒.๓.๑ พระคริษ്ണมีความสามารถในการนำหลักสูตรไปถ่ายทอด ให้กับประชาชนโดยที่ไม่ส่วนร่วมกับพระคริษ്ണเองไม่มากนัก

๒.๓.๒ การใช้เงินเป็นใหญ่การผูกขาดอำนาจทางการเมืองโดยคนจำนวนน้อย “คนจน” และเกษตรกรไม่มีอำนาจต่อรองในระบบเศรษฐกิจ และเข้าไม่ถึงทรัพยากร คนเหล่านี้จึงต้อง “พึ่งพิง” ผู้มีทรัพยากรในหัวเมือง ภายใต้ระบบอุปถัมภ์แบบไทยเดิม และทำให้คนเหล่านี้เป็น “ผู้มีอิทธิพล” และสามารถได้รับความไว้วางใจเลือกให้เข้ามาทำหน้าที่แทนในฐานะผู้แทนราษฎรในระบบประชาธิปไตย และก้าวไปสู่อำนาจรัฐที่มากกว่าที่มีในฐานะรัฐมนตรี

๒.๓.๓ คนดีมีความสามารถเข้าสู่ระบบการเมืองได้ยาก การเลือกตั้งมีการซื้อเสียง และใช้เงินในการหาเสียงเกินกว่าที่กฎหมายเลือกตั้งกำหนดไว้ ทำให้ภูมิวิพากษ์วิจารณ์ว่าทำให้มีได้ผู้ที่เป็นตัวแทน ประชาชนที่แท้จริงและแนวทางประชาธิปไตยกลายเป็นประโยชน์สำหรับนายทุนและนักธุรกิจแทนที่จะเป็นประชาชน

๒.๓.๔ มีการทุจริตประพฤติมิชอบ การเข้าสู่อำนาจการเมืองจึงไม่ได้หมายถึง การมี “อำนาจ” เท่านั้น แต่หมายถึง “โอกาส” ทางธุรกิจและเศรษฐกิจที่เกิดจากการมีอำนาจให้สัมปทาน หรืออาจได้รับสัมปทานเสียเอง ซึ่งในหลายกรณีทำให้บุคคลเหล่านี้กล้ายเป็น “ผู้มั่งมี” ขึ้นได้ในเวลาอันรวดเร็ว การทุจริตที่ปรากฏเป็นข่าวมากมายในฝ่ายการเมืองและข้าราชการแสดงให้เห็นความไม่แน่แย่แส

๒.๓.๕ หลักนิติธรรมและความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายถูกสั่นคลอน อย่างรุนแรงโดยรัฐ เองและประชาชน องค์กรอิสระถูกห้ามและไม่ยอมรับศาล สถาบันองค์กรที่ซึ่งควรอยู่เหนือความชัดแย้ง ทางการเมือง เป็นการโจมตีของคนบางกลุ่ม วิกฤตความเป็นธรรมนี้บ่นthonความเชื่อมั่น และอาจนำมาซึ่งความล่มสลายของประชาธิปไตยได้หากปล่อยให้ยืดเยื้อ

๒.๓.๖ เกิดเผด็จการโดยระบบรัฐสภา มีการใช้อำนาจที่ไม่เป็นธรรมไม่ถูกต้องในรัฐสภา โดยไม่คำนึงถึงเหตุผล

๒.๓.๗ มีการต่อสู้ชัดแย้งเรื่องความไม่สงบและการเมือง ความชัดแย้ง ดังกล่าวถูกกระตุ้นให้เป็นความชัดแย้งร้ายสีกระหว่างประชาชนลูกคลานไปทุกที่ไม่ว่าในครอบครัวในบรรดา เพื่อนฝูงที่ทำงาน จนแม้กระทั่งคนในภูมิภาคต่าง ๆ ถึงขั้นที่มีการตั้งคำถามถึงเอกภาพและบูรณาภาพของ ความเป็นชาติไทยโดยที่เดียว หากไม่สามารถรับความรู้สึกแตกแยกรุนแรงนี้ ให้ยุติลงได้ในอนาคตอันใกล้ อุดมการณ์ความเป็นชาติไทยหนึ่งเดียวจะสั่นคลอน

เพื่อแก้ไขปัญหาการเมืองการปกครองของไทยตั้งก้าวๆ และพัฒนาการเมืองการปกครองของไทยให้เป็นประชาธิปไตยและมีความมั่นคง การปฏิรูปการเมืองเป็นสิ่งที่จำเป็น แต่การปฏิรูปการเมืองที่สำคัญของประเทศไทยในขณะนี้นักจากการแก้รัฐธรรมนูญ การพัฒนาสถาบันทางการเมือง พรรคการเมือง และกลุ่มผลประโยชน์แล้วการพัฒนาที่สำคัญมากอีกสิ่งหนึ่งก็คือ การพัฒนาประชาชนให้มีวัฒนธรรมทางการเมืองที่ถูกต้องสอดคล้องกับวัฒนธรรมประชาธิปไตย ซึ่งเป็นการหล่อหลอมมาตั้งแต่ความรู้ ความเข้าใจ อุดมการณ์ ความเชื่อ ค่านิยม ทัศนคติและพฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสม เอื้อต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง และเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาทางการเมือง จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนและยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้องเหมาะสม

๒.๔ ปัญหาที่ไม่มีผู้ถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดีให้กับเยาวชนรุ่นต่อมา

โดยจะพิจารณาและให้ความสำคัญได้ว่า การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองใหม่ จะต้องมีผู้สืบทอด และการให้มีจุดเริ่มต้นของการเป็นต้นนำในการสืบทอดวัฒนธรรมทางการเมืองใหม่ ไม่ว่าจะเป็น ปัญหาด้านพฤติกรรมของคนทั่วไป หรือแนวคิดของบรรดานักวิชาการและแนวทางของกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ ในปัจจุบัน ยังขาดแนวคิดและอุดมการณ์ในการที่จะให้มีแนวทางหรือกฎหมายที่เอื้อประโยชน์ต่อการสร้าง วัฒนธรรมทางการเมืองที่ดี กรณีจึงมีความจำเป็นจะต้องให้มีการรื้อหรือสร้างกฎหมายรูปแบบใหม่ เพื่อให้เป็น กติกาหรือกฎหมายที่ในการสนับสนุนผลักดันให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดี

บัดนี้ คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง โดยคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ในระบบประชาธิปไตย ได้ดำเนินการพิจารณา ศึกษาเพื่อหาแนวทางการปฏิรูปในการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย เรียบร้อยแล้ว จึงขอเสนอรายงานเรื่อง การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย เพื่อพิจารณาดังนี้

๓. วิธีพิจารณาศึกษา

การวิเคราะห์จัดทำแนวทางเกี่ยวกับเรื่องที่จะปฏิรูป

การขับเคลื่อนการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยต้องใช้ ระยะเวลาในการดำเนินงานหลายปีต้องมีความต่อเนื่องและมีความคุ้มค่า คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่จะปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตหรือการดำเนินชีวิตของประชาชนให้เป็นประชาชนที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยที่ถูกต้องและเหมาะสม มีกรอบแนวคิดและวิธีการดังนี้

- (๑) ประชุมภายในคณะกรรมการฯ เพื่อพิจารณากำหนดแนวทางการดำเนินงาน
- (๒) รวบรวมข้อมูลจากการประชุมรับฟังข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากหน่วยงาน ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการที่เกี่ยวข้อง
- (๓) ทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ
- (๔) กำหนด เป้าประสงค์ วัตถุประสงค์ วิธีการที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์

๓.๑ การประชุมภายในคณะกรรมการฯ เพื่อพิจารณากำหนดแนวทางการดำเนินงาน

ที่ประชุมได้พิจารณากรอบและแผนการดำเนินงานของคณะกรรมการฯ และเห็นควร ให้มีการตั้งคณะกรรมการจำนวน ๕ คน เพื่อพิจารณาจัดทำแผนการปฏิรูปวัฒนธรรมทางการเมือง เสนอคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองต่อไป ดังนี้

๓.๑.๑ คณะทำงานการจัดทำแผนแม่บท

๓.๑.๒ คณะทำงานร่างหลักสูตรการเรียนการสอนในสถานศึกษา

๓.๑.๓ คณะทำงานศึกษาเบรียบเทียบการปฏิบัติและความเชื่อถือที่ผิดและที่ควรจะเป็นด้านวัฒนธรรมการเมือง

๓.๑.๔ คณะทำงานศึกษาแนวทางการจัดตั้งสถาบันส่งเสริมวัฒนธรรมการเมืองในระบบประชาธิปไตย

๓.๒ รวบรวมข้อมูลจากการประชุมรับฟังข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากหน่วยงาน ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการที่เกี่ยวข้องจากการพบปะกับหน่วยงานนักวิชาการที่เกี่ยวข้องหน่วยงานดังกล่าวในด้านความร่วมมือการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย หน่วยงาน ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการที่ได้เข้าพหหารือดังนี้

๓.๒.๑ พบປະที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย ในวันอาทิตย์ที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ ณ มหาวิทยาลัยมหิดล

๓.๒.๒ พบປະที่ประชุมคณะกรรมการอธิการบดี ในวันจันทร์ที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

๓.๒.๓ พบປະคณະบดีคณະรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในวันจันทร์ที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๙ ณ อาคารรัฐศาสตร์ (อาคารใหม่) ชั้น ๒ ห้องประชุม ๒๑๖ คณະรัฐศาสตร์

๓.๒.๔ พบປະประรานสภาพัฒนาการเมือง ในวันศุกร์ที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมสำนักงานสภาพัฒนาการเมือง ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ (ประรานสภาพัฒนาการเมือง)

๓.๒.๕ พบປະคณาจารย์ ในวันอาทิตย์ที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๙ หอประยุติธรรมวัดโคง่าเจริญ ตำบลพานทอง อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี

๓.๒.๖ พบປະເລຂາວິກາສຕາບັນພະປກເກົ້າ ในวันอังคารที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมคณະกรรมມາธิการหมายเลข ๒ อาคารรัฐสภา ๑

๓.๒.๗ ประชุมหารือร่วมกับผู้แทนกรมยุทธศึกษาทหารบก กรมกิจการพลเรือนทหารบก กองทัพบก ในวันอังคารที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมคณະกรรมມາธิการหมายเลข ๒ อาคารรัฐสภา ๑

๓.๒.๘ พบປະคณาจารຍ์ผู้เชี่ยวชาญ ในวันพุธที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมคณະกรรมມາธิการหมายเลข ๒๐๖ อาคารรัฐสภา ๒

๓.๒.๙ พบປະເລຂາວິກາສຕາທີ່ປຶກຊາເສຣະຮູກຈະສັງຄມແຫ່ງໝາດີ ในวันพุธที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมคณະกรรมມາธิการหมายเลข ๒๐๕ อาคารรัฐสภา ๒

๓.๒.๑๐ พบປະຜູ້ອໍານວຍກາໂຮງເຮັນບໍ່ມາຮູ້ທີ່ (ຈັນທຸຽນ) ในວັນພຸດສັບຕິທີ ๑๗ ມີນາມ ๒๕๕๙ ณ ห້ອງຮັບອ່ອງໂຮງເຮັນບໍ່ມາຮູ້ທີ່ (ຈັນທຸຽນ)

๓.๒.๑๑ พบປະຜູ້ອໍານວຍກາໂຮງເຮັນຍອແພວິຫາ ອຳເກວທ່າໄໝ່ ຈັງວັດຈັນທຸຽນ

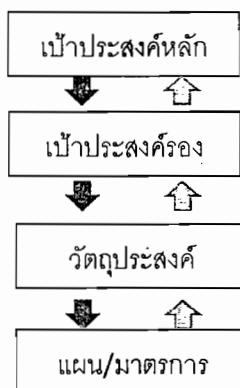
๓.๒.๑๒ พบປະຜູ້ອໍານວຍກາໂຮງເຮັນຕັ້ງມອຸດມືສຶກສາ ໃນວັນອັນດາທີ ๒๒ ມີນາມ ພ.ສ. ๒๕๕๙ ณ ห້ອງຮັບອ່ອງໂຮງເຮັນຍອແພວິຫາ ອຳເກວທ່າໄໝ່ ຈັງວັດຈັນທຸຽນ

๓.๒.๑๓ พบປະອົງການ ອົງການຕົ້ນມາວິທາລັບຮົມສາສົກ ໃນວັນສຸກົກທີ ๒๕ ມີນາມ ພ.ສ. ๒๕๕๙ ณ ห້ອງຮັບອ່ອງ ๒๒ ອາຄາຣ ໂຮງເຮັນຕັ້ງມືສຶກສາ

๓.๒.๑๔ พบປະ ອົງການຕົ້ນມາວິທາລັບຮົມສາສົກ ໃນວັນສຸກົກທີ ๒๕ ມີນາມ ພ.ສ. ๒๕๕๙ ณ ห້ອງประชุมชั้น ๒ ອາຄາຣ ໂຮງເຮັນຕັ້ງມືສຶກສາ

๓.๓ ทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้ศึกษาเอกสารต่าง ๆ อาทิ พระบรมราโชวาท พระราชดำรัส เกี่ยวกับการบริหารประเทศ เอกสารเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมือง สุภาษิตไทยที่มีผลกระทบต่อวัฒนธรรมประชาธิปไตย การปฏิบัติและความเชื่อถือที่ผิดและควรจะเป็นด้านวัฒนธรรมทางการเมือง ประชาธิปไตย แนวสอนวิชาจรรยาในโรงเรียนนายร้อยทหารบก พุทธศักราช ๒๔๘๑ ข้อมูลการปกครองไทย

๓.๔ กำหนด เป้าประสงค์ วัตถุประสงค์ วิธีการที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ ในการปฏิรูปนั้น ต้องกำหนดว่าต้องการที่จะสร้างประชาชนให้ออกมาอย่างไร ต้องชัดเจนว่าทำไม่ต้องสร้างแบบนี้ และ จะสร้างกันอย่างไร ด้วยกระบวนการอะไร และต้องเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตั้งแต่เด็กไปจนถึงผู้ใหญ่ เพื่อให้เรื่อง วัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยเป็นเรื่องของสังคม ดังนั้น เพื่อให้ดำเนินงานปฏิรูปวัฒนธรรม ทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยเป็นไปในแนวทางเดียวกันและมีประสิทธิภาพ จึงได้กำหนด เป้าประสงค์ วัตถุประสงค์ และแผนหลัก แผนรองต่าง ๆ ในการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบ ประชาธิปไตย ดังนี้

๓.๔.๑ กำหนดเป้าประสงค์หลักของการขับเคลื่อนการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรม ทางการเมือง คือ สังคมและประเทศไทยมีการพัฒนาไปอย่างมั่นคง เกิดความรัก และความสามัคคี ในหมู่คณะ สังคมมีความเป็นระเบียบสงบเรียบร้อยเกิดความเป็นธรรมในสังคม ประชาชนเอื้อเฟื้อเพื่อและมี น้ำใจต่อกันอย่างยั่งยืน

๓.๔.๒ กำหนดเป้าประสงค์รองคือ

- ระบบการเมืองมีความชอบธรรมทางการเมือง
- ระบบการเมืองที่มีคุณธรรมจริยธรรม
- ระบบการเมืองมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล
- การมีระบบทางการเมืองที่มีเสถียรภาพ
- ระบบการเมืองที่ประชาชนมีส่วนร่วม (participation and empowerment)

๓.๔.๓ กำหนดวัตถุประสงค์การขับเคลื่อนการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง

การที่จะบรรลุเป้าประสงค์รองและเป้าประสงค์หลักในการขับเคลื่อนการปฏิรูป การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง สิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้บรรลุเป้าประสงค์รอง และเป้าประสงค์หลัก คือต้องกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนว่าจะพัฒนาประชาชนอย่างไร ดังนั้นจึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้ ปรับเปลี่ยนประชาชนให้เป็นประชาชนที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยที่ถูกต้องและ เหมาะสม โดยให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจและยึดมั่นหลักปฏิบัติ ๗ ประการ ดังนี้

(๑) ความเป็นราชอาณาจักร ประชาชนต้องมีความรู้ ความเข้าใจและยึดมั่น ในสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ ยึดมั่นในความเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียวกัน

ต้องสามารถคิดกันมีความสามารถอันที่ของคนในชาติประเทศไทยเป็นรัฐเดียวเป็นราชอาณาจักรซึ่งมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขของประเทศ

(๒) อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ประชาชนต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และยึดมั่นว่าตนเองเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย รัฐบาลมีหน้าที่เป็นเพียงผู้ดำเนินการ หรือ “ตัวแทน” ในการใช้อำนาจอธิปไตยตามเจตจำนงของผู้เป็นเจ้าของเท่านั้น และหากแม่นรัฐบาลไม่ปฏิบัติหน้าที่อันควรดังกล่าว ประชาชนก็ย่อมมีสิทธิโดยสมบูรณ์ที่จะเรียกร้องหรือดำเนินการได ๆ โดยสันติ ในฐานะ “เจ้าของ” ของอำนาจอธิปไตย

๓) หลักสิทธิและเสรีภาพ

(๑) สิทธิ ประชาชนต้องห่วงเห็นสิทธิของตนเองไม่ให้ครมalaเมด ไม่ให้ใครมาบังคับ สิทธิ หมายถึง สิ่งที่ไม่มีรูปร่างซึ่งมีอยู่ในตัวมนุษย์มาตั้งแต่เกิดหรือเกิดขึ้นโดยกฎหมาย เพื่อให้มนุษย์ได้รับประโยชน์ และมนุษย์จะเป็นผู้เลือกใช้สิ่งนั้นเอง โดยไม่มีผู้ใดบังคับได้ เช่น สิทธิในการกิน การนอน แต่สิทธิบางอย่างมนุษย์ได้รับโดยกฎหมายกำหนดให้มี เช่น สิทธิในการมี การใช้ทรัพย์สิน สิทธิในการร้องทุกข์เมื่อตนถูกกระทำละเมิดกฎหมาย เป็นต้น ดังนั้นประชาชนชาวไทยต้องปฏิบัติตนในการเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น การปฏิบัติตามสิทธิของตนเองเป็นสิ่งที่ช่วยจัดระเบียบให้กับสังคมสงบสุข โดยมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

(๑.๑) เคารพสิทธิของกันและกัน โดยไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น สามารถแสดงออกได้หลายประการ เช่น การแสดงความคิดเห็น การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เป็นต้น

(๑.๒) รู้จักใช้สิทธิของตนเองและแนะนำให้ผู้อื่นรู้จักใช้สิทธิของตนเอง

(๑.๓) เรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสิทธิเสรีภาพตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เช่น สิทธิเสรีภาพของความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพในศาล เป็นต้น

(๑.๔) ปฏิบัติตามหน้าที่ของชาวไทยตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เช่น การออกใบใช้สิทธิเลือกตั้ง การเสียภาษีให้รัฐเพื่อนำเงินมาพัฒนาประเทศไทย เป็นต้น

(๒) เสรีภาพ ประชาชนต้องมีอิสระในการทำอะไรก็ได้ตามที่ตนต้องการแต่ต้องไม่ผิดกฎหมาย และไม่กระทบต่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม ไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เช่น เสรีภาพในการพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา การจัดตั้งพรรคการเมือง เป็นต้น เสรีภาพเป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความอุปทานในทางความรู้ การแสดงความเห็นจากมุมมองหรือวิธีคิดที่แตกต่างบนพื้นฐานของการใช้เหตุผลและข้อเท็จจริงจะนำไปสู่ความเข้าใจใหม่ในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้สังคมไทยมีความรู้และสติปัญญามากขึ้น พ้นจากความขัดแย้งเพื่อไปสู่สังคมที่มีสันติภาพในระยะยาว

(๓) หลักความเสมอภาค ประชาชนต้องยึดมั่นในเรื่องความเสมอภาคความเสมอภาคเป็นฐานของเสรีภาพและเป็นหลักประกันในการทำให้เสรีภาพเกิดขึ้นได้จริง หลักความเสมอภาคภายใต้กฎหมายจึงเป็นหลักการที่ทำให้มีการปฏิบัติต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นฯ อย่างเท่าเทียมกันหรือไม่เลือกปฏิบัติ ทั้งนี้การปฏิบัติตามหลักความเสมอภาคนั้นจะต้องปฏิบัติต่อสิ่งที่มีสาระสำคัญเหมือนกันอย่างเท่าเทียมกัน และจะต้องปฏิบัติต่อสิ่งที่มีสาระสำคัญแตกต่างกันให้แตกต่างกันไปตามลักษณะของเรื่องนั้น ๆ จึงจะทำให้เกิดความยุติธรรมภายใต้หลักความเสมอภาคขึ้นได้

หลักความเสมอภาคถือว่าเป็นหลัก พื้นฐานของศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ซึ่งมนุษย์ย่อมได้รับการรับรองและคุ้มครองจากกฎหมายอย่างเท่าเทียมกันในฐานะที่เป็นมนุษย์โดยมิต้องคำนึงถึงคุณสมบัติอื่น ๆ อาทิ เข็มชาติ ศาสนา ภาษา อันกำเนิด เป็นต้น หลักความเสมอภาคเป็นหลักที่ควบคุมให้รัฐใช้อำนาจของตนตามอำนาจของตนได้โดยการใช้อำนาจของรัฐแก่กลุ่มบุคคลใดบุคคลหนึ่งรัฐต้องสามารถอธิบายได้ว่าเพราะเหตุใดรัฐจึงกระทำการอันก่อให้เกิดผลกระทบหรือเป็นการให้ประโยชน์แก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งนั้นโดยเฉพาะ หากการให้เหตุผลไม่อาจรับฟังได้แสดงว่าการใช้อำนาจของรัฐนั้นเป็นไปตาม

อำเภอใจ ดังนั้น หลักความเสมอภาคจึงเป็นหลักสำคัญในการรับรองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน และสามารถนำมาระวังสอบการใช้อำนาจของรัฐไม่ว่าจะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการได้

(๕) หลักกราดรภาพประชาชนต้องมีความรักผูกพันกันฉันท์เพื่อน้อง ไม่แบ่งแยก ภูมิภาค ถ้าที่อยู่อาศัย ไม่แบ่งแยกเชื้อชาติ ชนชั้น เพศ ผิวพรรณ เอื้อเพื่อแผ่ เห็นอกเห็นใจกัน ไม่เอรัด เอาเปรียบกัน

(๖) หลักเหตุผล/ฉันทามติ ประชาชนต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และยึดมั่นในหลักเหตุผล/ฉันทามติ ไม่ใช่ระบอบการปกครองแบบพากลากไป หรือระบอบพากมากเป็นใหญ่ มีความคิดเห็นที่มีเหตุผลที่ถูกต้องอัน ไม่ขัดต่อความรู้สึกผิดชอบชั่วดีที่สามารถรับรู้ได้ทั่วไป เป็นผู้ฉลาดในการคิด คิดอย่างถูก วิธีถูกระบบ พิจารณา ได้รับรองสาวไปจนถึงสาเหตุหรือต้นตอของเรื่องที่กำลังคิด คือคิดถึงรากถึงโคน แล้วประมวลความคิดรอบด้านจนกระทั่งสรุปออกมายังว่าสิ่งนั้นควรหรือไม่ควร ดีหรือไม่ดี เป็นวิถีทางแห่งปัญญา ยกตัวอย่าง ภาษาลัทธิชีวะเป็นหลักแห่งความเชื่อที่พระพุทธองค์ทรงวางไว้ให้แก่พุทธศาสนาในตน ไม่ให้เชื่อสิ่งใด ๆ อย่างงมงายโดยไม่ใช้ปัญญาพิจารณาให้เห็นจริงถึงคุณโทษหรือดีไม่ดีก่อนเชื่อ มีอยู่ ๑๐ ประการ ได้แก่ ๑. อย่าเพิ่งเชื่อตามที่ฟัง ๆ กันมา ๒. อย่าเพิ่งเชื่อตามที่ทำต่อๆ กันมา ๓. อย่าเพิ่งเชื่อตามคำเล่าลือ ๔. อย่าเพิ่งเชื่อด้วยอ้างตำรา ๕. อย่าเพิ่งเชื่อด้วยนึกเดา ๖. อย่าเพิ่งเชื่อด้วยคาดคะเนเอา ๆ ๗. อย่าเพิ่งเชื่อด้วยนึกคิดตามแนวเหตุผล ๘. อย่าเพิ่งเชื่อพระภูกับทฤษฎีของตน ๙. อย่าเพิ่งเชื่อพระมีรูปักษณ์ที่ควรเชื่อได้ ๑๐. อย่าเพิ่งเชื่อพระผู้พูดเป็นครูบาอาจารย์ของตน

(๗) หลักธรรมาภิบาล ประชาชนและข้าราชการต้องยึดหลักธรรมาภิบาล ช่วยกันสร้างสังคมให้มีธรรมาภิบาล ซึ่งประกอบด้วย หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ

(๑) หลักนิติธรรม ประชาชนต้องมีความรู้ความเข้าใจและยึดมั่นในหลักนิติธรรมยอมรับปฏิบัติตามกฎหมายติกาทางสังคมและกฎหมาย ประชาธิปไตยต้องใช้กติกาในการปกครอง การปกครองโดยกติกา คือการปกครองโดยกฎหมาย (Rule of law) หรือที่เรียกว่านิติรัฐ ซึ่งหมายถึงรัฐที่ปกครองโดยกติกา มิใช่ปกครองโดยอำนาจใดๆ หรือใช้กำลัง โดยทุกคนจะต้องอยู่ภายใต้กติกา หรือกฎหมาย อย่างเสมอภาค รัฐบาลก็ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายและจะมีอำนาจกระทำการใดๆ ที่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ต่อเมื่อกฎหมายให้อำนาจไว้เท่านั้น นอกจากนี้การตรวจกฎหมาย กฎหมายเป็นข้อบังคับและกติกา ต่าง ๆ ต้องทันสมัยและเป็นธรรม ตลอดจนเป็นที่ยอมรับของสังคม โดยมีการยินยอมพร้อมใจกับกฎหมาย อย่างเสมอภาคและเป็นธรรม

(๒) หลักคุณธรรม คือ ยึดมั่นในธรรณะ การยึดถือและเชื่อมั่นในความถูกต้อง ดีงาม ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีจิตใจสาธารณะเสียสละเพื่อส่วนรวม ความอดทนขยันหมื่นเพียร ความมีระเบียบวินัย

(๓) หลักความโปร่งใส คือ การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมาและสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารหรือเปิดให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก ตลอดจนมีระบบหรือกระบวนการตรวจสอบและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ

(๔) หลักความมีส่วนร่วม คือ ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และร่วมเสนอความเห็นในการตัดสินใจสำคัญ ๆ ของสังคม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วมได้แก่ การแจ้งความเห็น การตีส่วนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ หรืออื่น ๆ และจัดการผูกขาดห้ามโดยภาครัฐ หรือโดยภาคธุรกิจเอกชน ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสามัคคีและความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน

(๕) หลักความรับผิดชอบ มีความรับผิดชอบต่อความบกพร่องในหน้าที่การงานที่ตนรับผิดชอบอยู่ และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขได้ทันท่วงที

๔. แผนการปฏิรูป

เพื่อให้ดำเนินงานการปฏิรูปวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นไปในแนวทางเดียวกันและมีประสิทธิภาพ เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน มีความต่อเนื่องในการขับเคลื่อนการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย จึงกำหนดแผนเพื่อบรรลุเป้าประสงค์ และวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย ๔ แผนหลัก คือ

แผนหลักที่ ๑ การให้การศึกษาเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน

แผนหลักที่ ๒ การสร้างนักการเมืองที่ดีและการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน

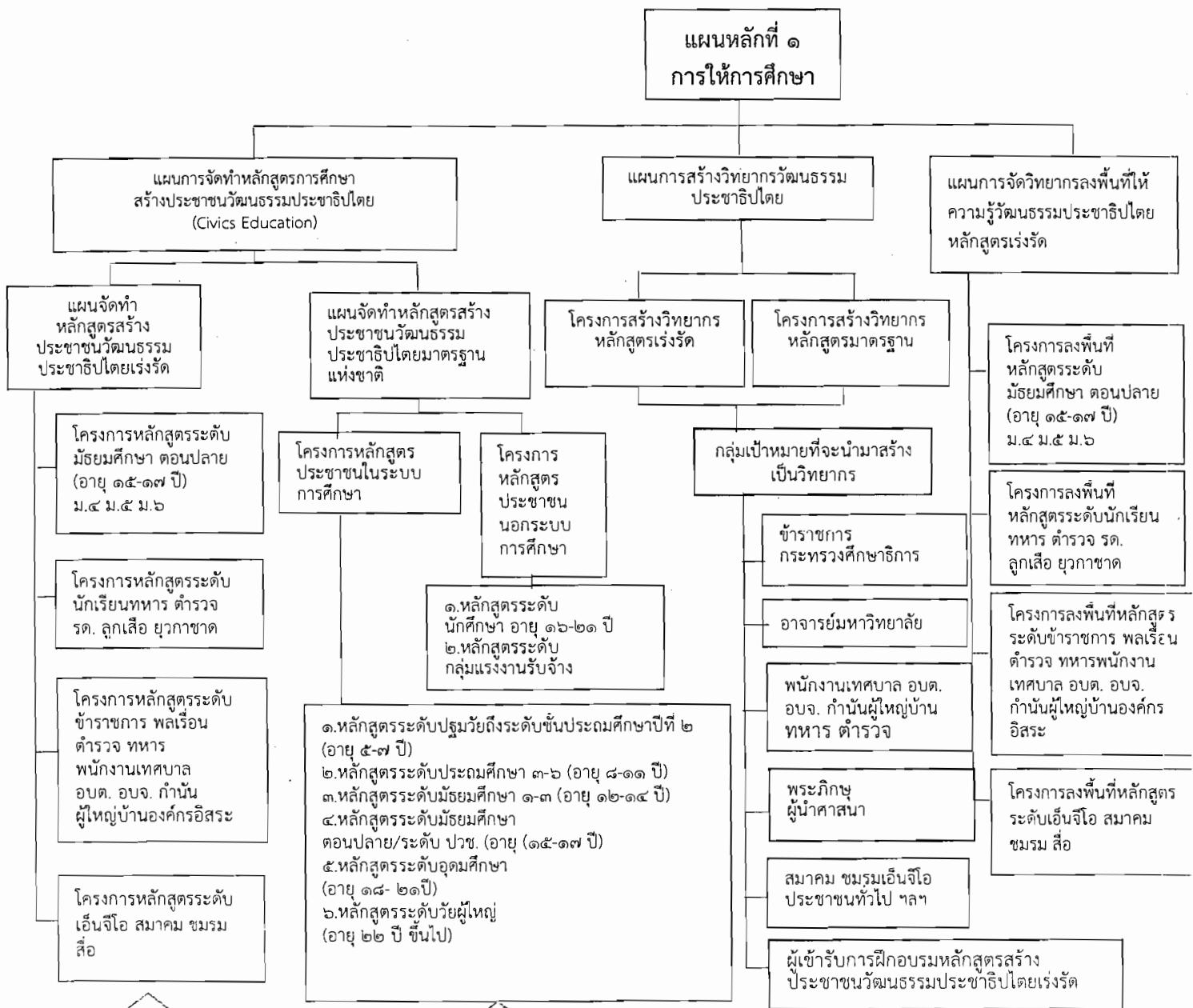
แผนหลักที่ ๓ การประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน

แผนหลักที่ ๔ การบริหารการขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน

๕. วิธีการปฏิรูป

๕.๑ แผนหลักที่ ๑ การให้การศึกษาเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน

การปฏิรูปการศึกษาในมิติการศึกษาเพื่อสร้างประชาชนวัฒนธรรมประชาธิปไตย จำเป็นต้องดำเนินการให้ครอบคลุมสมาชิกทุกวัยของประเทศ เพื่อให้สมาชิกในชุมชน ในสังคม ที่มีความคิด ความเชื่อที่แตกต่างกัน ขัดแย้งกัน สามารถอยู่ร่วมกันได้บนพื้นฐานของการรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน การศึกษาเพื่อสร้างประชาชนวัฒนธรรมประชาธิปไตยจะไม่นเน้นการเรียนวิชาพลเมืองแบบดั้งเดิม ไม่ใช่การสอนด้วยการบรรยาย แต่จะสอนในรูปแบบกิจกรรมและการลงมือปฏิบัติ เป็นการเรียนการสอนผ่านกระบวนการวิเคราะห์และฝึกปฏิบัติ โดยแหล่งการเรียนรู้วัฒนธรรมทางการเมืองมาจากครอบครัว โรงเรียน วัด ที่ทำงาน และสื่อมวลชน ซึ่งแผนการปฏิรูปการให้การศึกษาดังกล่าวจะดำเนินการจัดทำเป็นบันทึกความเข้าใจ (MOU) ร่วมกันของสถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- ๑. กระทรวงศึกษาธิการ (คณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการอุดมศึกษา คณะกรรมการอาชีวศึกษา คณะกรรมการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย) ๒. ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย ๓. คณะกรรมการการเลือกตั้ง ๔. สถาบันพระปกเกล้า ๕. สถาบันการเมือง ๖. ภาคประชาชน ๗. สื่อสารมวลชน ๘. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ๙. สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ๑๐. คณะกรรมการท่องเที่ยว ๑๑. คณะกรรมการจัดทำหลักสูตรการสอนในสถานศึกษา

แผนหลักที่ ๑ การให้การศึกษาเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน ประกอบด้วยแผน ดำเนินการ ๓ แผนคือ

๑. แผนการจัดทำหลักสูตรการศึกษาสร้างประชาชนวัฒนธรรมประชาธิปไตย
๒. แผนการสร้างวิทยากรวัฒนธรรมประชาธิปไตยหลักสูตรเร่งรัดและหลักสูตรมาตรฐาน
๓. แผนการจัดวิทยากรลงพื้นที่ให้ความรู้วัฒนธรรมประชาธิปไตยหลักสูตรเร่งรัด

โดยแผนการให้การศึกษาเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน มีแผนการดำเนินงาน

๔.๑.๑ แผนการจัดทำหลักสูตรการศึกษาสร้างประชาชนวัฒนธรรมประชาธิปไตย (Civics Education) ประกอบด้วย

(๑) แผนการจัดทำหลักสูตรสร้างประชาชนวัฒนธรรมประชาธิปไตยเร่งรัด ประกอบด้วย

(๑) โครงการหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (อายุ ๑๕-๑๗ ปี) ม.๔ ม.๕ ม.๖

(๒) โครงการหลักสูตรระดับนักเรียนทหาร สำรวจ นักศึกษาวิชาทหาร ลูกเสือ ยุวชน

(๓) โครงการหลักสูตรระดับข้าราชการ พลเรือน สำรวจ ทหารพนักงาน เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน องค์กรอิสระ

(๔) โครงการหลักสูตรระดับเยาวชน สมาคม ชมรม สื่อ

(๒) แผนการจัดทำหลักสูตรสร้างประชาชนวัฒนธรรมประชาธิปไตยมาตรฐาน แห่งชาติ ประกอบด้วย

(๑) โครงการหลักสูตรประชาชนในระบบการศึกษา

- หลักสูตรระดับปฐมวัยถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ (อายุ ๕-๗ ปี)
- หลักสูตรระดับประถมศึกษา ๓-๖ (อายุ ๘-๑๑ ปี)
- หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ระดับ ปวช. (อายุ ๑๕-๑๗ ปี)
- หลักสูตรระดับอุดมศึกษา (อายุ ๑๙- ๒๑ ปี)
- หลักสูตรระดับวัยผู้ใหญ่ (อายุ ๒๒ ปี ขึ้นไป)

(๒) โครงการหลักสูตรประชาชนนอกระบบการศึกษา

- หลักสูตรระดับนักศึกษา อายุ ๑๖-๒๑ ปี
- หลักสูตรระดับกลุ่มแรงงานรับจ้าง

๔.๑.๒ แผนการสร้างวิทยากรวัฒนธรรมประชาธิปไตยหลักสูตรเร่งรัดและหลักสูตร มาตรฐาน

(๑) โครงการสร้างวิทยากรวัฒนธรรมประชาธิปไตยหลักสูตรเร่งรัด

(๒) โครงการสร้างวิทยากรวัฒนธรรมประชาธิปไตยหลักสูตรมาตรฐาน

(๓) กลุ่มเป้าหมายที่จะนำมาสร้างเป็นวิทยากร

(๑) ข้าราชการกระทรวงศึกษาธิการ

(๒) อาจารย์มหาวิทยาลัยทั่วประเทศ มหาวิทยาลัยของรัฐ ๗๗ และ มหาวิทยาลัยเอกชน ๖๑ แห่ง รวม ๑๓๘ มหาวิทยาลัย

(๓) พนักงานเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

(๔) ข้าราชการ ทหาร สำรวจ

(๕) พระภิกษุ ผู้บำเพ็ญสนา

(๖) สมาชิกสมาคม ชมรม เอ็นจีโอ ประชาชนทั่วไปฯ

(๗) วิทยากรผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรวัฒนธรรมประชาธิปไตยเร่งรัด วิทยากรเหล่านี้จะต้องสมัครเข้ามาเป็นวิทยากรด้วยตนเอง

๔.๑.๓ แผนการจัดวิทยากรลงพื้นที่ให้ความรู้วัฒนธรรมประชาธิปไตยหลักสูตรเร่งรัด ประกอบด้วย

(๑) โครงการลงพื้นที่หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (อายุ ๑๕-๑๗ ปี) ม.๔ ม.๖ เป็นความเร่งด่วนอันดับแรก

(๒) โครงการลงพื้นที่หลักสูตรระดับนักเรียนทหาร つまり นักศึกษาวิชาทหาร (รด.) ลูกเสือ ยุวภาฯ

(๓) โครงการลงพื้นที่หลักสูตรระดับข้าราชการ พลเรือน つまり ทหารพนักงานเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) กำนันผู้ใหญ่บ้านองค์กรอิสระ

(๔) โครงการลงพื้นที่หลักสูตรระดับเยาวชน สมาคมชุมชน สื่อ

๔.๑.๔ แนวทางการขับเคลื่อนแผนงานด้านการศึกษา

(๑) ให้มหาวิทยาลัยที่มีที่ตั้งในจังหวัดต่าง ๆ เป็นแกนหลักในการขับเคลื่อน

(๒) ให้น่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษาที่มีที่ตั้งในแต่ละจังหวัดร่วมกับมหาวิทยาลัยสนับสนุนการขับเคลื่อน

(๓) ให้ผู้นำศาสนาทุกศาสนาทั่วประเทศสนับสนุนการขับเคลื่อน

(๔) การแบ่งพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อให้การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างประชาชนและหน่วยงานทหารในพื้นที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสามารถดำเนินการสนับสนุนการปฏิรูปวัฒนธรรมประชาธิปไตยได้อย่างต่อเนื่องจึงให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) ให้มหาวิทยาลัยที่เป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนโดยใช้การแบ่งพื้นที่รับผิดชอบของผลกระทบภารกิจเป็นหลักในการให้การศึกษา ตามที่กระทรวงกลาโหมได้แบ่งพื้นที่รับผิดชอบทั่วประเทศ

(๒) จังหวัดได้มีมหาวิทยาลัยตั้งอยู่ ให้น่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษาในจังหวัดนั้น ประชุมหารือกำหนดให้มหาวิทยาลัยใหม่หานึงหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษาเข้าดำเนินการ

๔.๑.๕ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น

(๑) กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษาอุรband และการศึกษาตามอัธยาศัย)

(๒) ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย

(๓) คณะกรรมการการเลือกตั้ง

(๔) สถาบันพระปกเกล้า

(๕) สถาบันการเมือง

(๖) ภาคประชาชน

(๗) สื่อสารมวลชน

(๘) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

(๙) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

๕.๒ แผนหลักที่ ๒ การสร้างนักการเมืองที่ดีและการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน

นักการเมือง หมายถึง ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่เข้ามาใช้อำนาจรัฐ หมายถึง นายกรัฐมนตรี คณารัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้ดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมืองในฝ่ายนิติบัญญัติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และผู้ดำรงตำแหน่งอื่นๆ ที่มีลักษณะทำงานเดียวกัน เช่น ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองฝ่ายท้องถิ่น ที่กำหนดนโยบายการบริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบล รวมถึงผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย

ที่ผ่านมาประชาชนจะวิจารณ์นักการเมืองเสมอว่า เป็นคนไม่ดีแต่ลืมเนื้กไปว่า นักการเมือง คือ ผู้กำหนดชาติธรรมของประเทศไทย เป็นผู้บริหารประเทศไทย ประเทศไทยจะเจริญหรือล้มเหลวขึ้นอยู่กับนักการเมือง เรา 보기ว่าการเมืองเป็นเรื่องของความสุภาพ แต่เราต้องเลือกตั้งให้นักการเมืองเข้ามาปกครองเรา ซึ่งตระหนักมั่นไม่ไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้นการที่จะปฏิรูปวัฒนธรรมทางการเมืองจึงมีความจำเป็นต้องปฏิรูปนักการเมือง และการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนด้วย จึงเห็นควรมีแผนงานดำเนินการ ดังนี้

๕.๒.๑ แผนการสร้างนักการเมืองที่ดี ต้องให้ความรู้ให้การศึกษาแก่เยาวชน เพื่อให้เยาวชนได้เรียนรู้ถึงความเสียสละและการทำประโยชน์แก่ส่วนรวมโดยเริ่มต้นตั้งแต่สถานศึกษาและการเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกันในครอบครัวและในสังคมตามวิถีประชาธิปไตย ปลูกจิตสำนึกรักการรับผิดชอบของเยาวชน และประชาชนที่มีความตั้งใจจะไปทำหน้าที่เป็นนักการเมืองที่ดี และการสร้างกิจกรรมทางการเมืองให้ประชาชนได้สัมผัสและเห็นถึงผลประโยชน์ส่วนรวมที่เกิดจากความเสียสละและมีน้ำใจในการอยู่ร่วมกัน

- ๑) โครงการหลักสูตรอบรมเยาวชนนักการเมือง
- ๒) โครงการหลักสูตรอบรมผู้ที่เป็นนักการเมือง
- ๓) โครงการหลักสูตรอบรมผู้ที่จะสมัครเป็นนักการเมืององค์กรอิสระและผู้ที่สนใจการเมือง โดยจัดเป็นหลักสูตรสั้นๆ ระยะ ๑-๒ เดือน

๕.๒.๒ แผนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

- ๑) โครงการกำหนดมาตรฐานระบบคุณธรรมของนักการเมืองโดยประชาชน
 - (๑) แนวความคิด แผนนี้กำหนดขึ้นเพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคัดเลือกควบคุมนักการเมือง กลั่นกรอง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยมีแนวทางดำเนินงานดังนี้
 - (๑.๑) ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งออกประกาศกำหนดระบบคุณธรรมแห่งชาติของนักการเมือง ซึ่งเป็นกระบวนการและเครื่องมือชี้วัดในการสรุหารากลั่นกรองผู้สมัครรับเลือกตั้ง
 - (๑.๒) ให้ห้องถินออกประกาศกำหนดระบบคุณธรรมของนักการเมืองในชุมชน ห้องถินเขตเลือกตั้งของตน ซึ่งเป็นกระบวนการและเครื่องมือชี้วัดในการสรุหารากลั่นกรอง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง (ระบบคุณธรรม ให้ยึดถือหลัก พื้นฐานประเพณี วัฒนธรรม และศาสนาของห้องถินนั้นเป็นหลัก)
 - (๑.๓) ผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อเป็นนักการเมืองจะต้องผ่านเกณฑ์มาตรฐานระบบคุณธรรมในชุมชน ห้องถิน และระบบคุณธรรมแห่งชาติ
 - (๑.๔) ผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อเป็นนักการเมืองเมื่อผ่านระบบคุณธรรมตามข้อ ๑ และ ๒ จะได้รับใบอนุญาตเพื่อแสดงตนในความพร้อมที่จะเสียสละประโยชน์ตนบริหารกิจการบ้านเมืองเพื่อส่วนรวม
 - (๑.๕) นักการเมืองที่ได้รับการเลือกตั้งจะต้องถูกตรวจสอบและส่งเสริมในระบบคุณธรรม ทุก ๆ ๑ ปี
 - (๑.๖) รัฐและประชาชนต้องจัดให้มีคณะกรรมการคุณธรรมอาสาสมัคร ประกอบด้วย คณะกรรมการคุณธรรมอาสาสมัครระดับหมู่บ้าน คณะกรรมการคุณธรรมอาสาสมัครระดับตำบล คณะกรรมการคุณธรรมอาสาสมัครระดับอำเภอ คณะกรรมการคุณธรรมอาสาสมัครระดับจังหวัด โดยคณะกรรมการทุกระดับจะต้องผ่านขั้นตอนการคัดเลือกตามที่ประชาชนแต่ละจังหวัดกำหนด ไม่มีสิ่งตอบแทนใดๆ
 - (๑.๗) ให้มีการยกเลิกใบอนุญาตนักการเมือง โดยประชาชนในห้องถิน
 - (๑.๘) หลังจากได้รับการเลือกตั้งนักการเมืองทุกคนจะได้รับสิทธิประชาสัมพันธ์งาน ผลงาน การเดินทางฯลฯ ผ่านสื่อรัฐทุกชนิด
 - (๒) ให้ทดลองใช้เป็นเวลา ๕ ปี โดยใช้มาตรการจูงใจในห่วง ๕ ปีนี้ไม่มีมาตรการลงโทษ ประเมินโครงการทุกปี และเมื่อครบ ๕ ปี ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาแนวทางที่จะดำเนินงานต่อไป

(๒) โครงการสำรวจจัดให้ประชาชนร่วมเสนาหาทางออกในประเด็นต่างๆ แนวความคิดในการปฏิบัติ

(๑) โครงการจัดเสนาในภูมิภาคต่าง

(๒) โครงการจัดเสนาในกรุงเทพมหานคร

(๓) โครงการจัดตั้งสภาพลเมือง

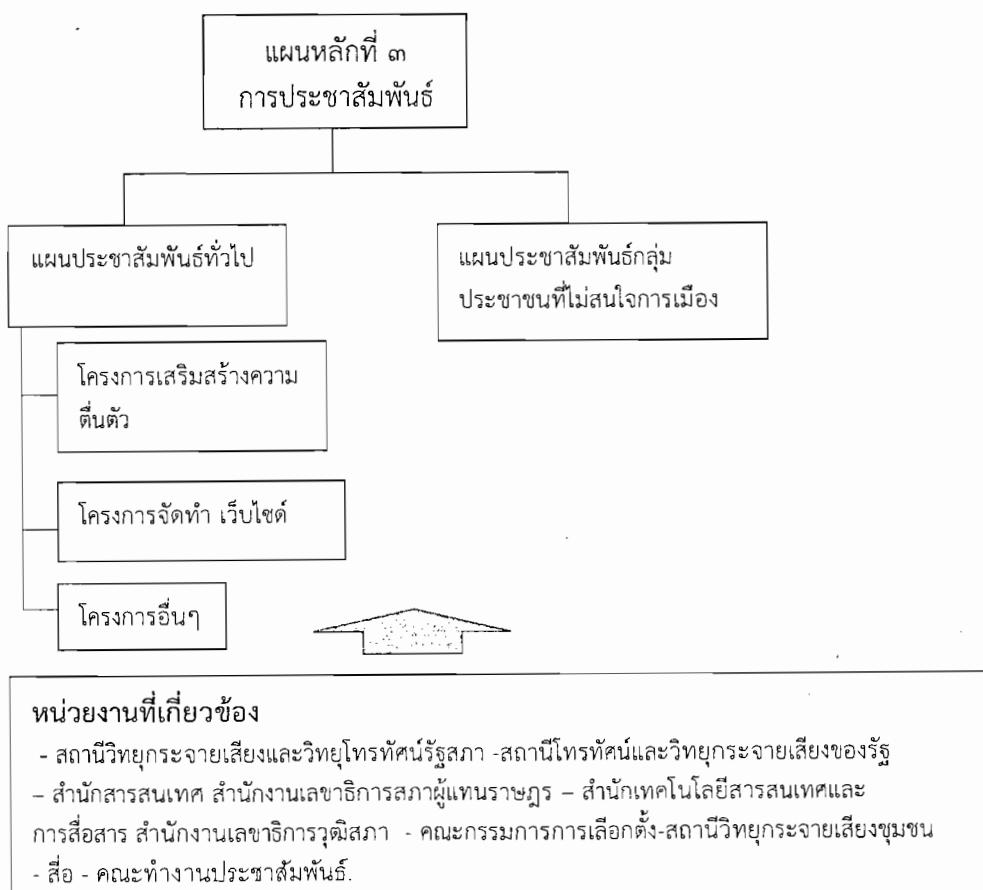
แนวความคิดในการปฏิบัติโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ สภาพัฒนาการเมือง (สพม.) สถาบันศึกษาและวิจัย (พอช.) เครือข่ายประชาสังคมจังหวัด (คปจ.) คณะกรรมการการเลือกตั้ง กระทรวงมหาดไทย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมการปกครอง) ร่วมกันดำเนินการ

๕.๒.๓ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๑) แผนการสร้างนักการเมืองที่ดี หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สถาบันพระปกเกล้า และคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(๒) แผนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สภาพัฒนาการเมือง (สพม.) สถาบันศึกษาและวิจัย (พอช.) เครือข่ายประชาสังคมจังหวัด (คปจ.) คณะกรรมการการเลือกตั้ง กระทรวงมหาดไทย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมการปกครอง)

๕.๓ แผนหลักที่ ๓ การประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน

การประชาสัมพันธ์เป็นเครื่องมือสื่อสารที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานของ การปฏิรูปการขับเคลื่อนวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ดังนั้น การวางแผนประชาสัมพันธ์จึง มีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับความสำเร็จ หรือล้มเหลวในการดำเนินงานในครั้งนี้ วัตถุประสงค์ของ การประชาสัมพันธ์ เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการปฏิรูป การขับเคลื่อนวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยให้กับประชาชน สร้างความตื่นตัวให้กับ ประชาชน และสื่อที่จะร่วมกันปฏิรูปการขับเคลื่อนวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ให้ได้ ตรงนักและมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิรูปการขับเคลื่อนวัฒนธรรม ทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย

ในการนี้คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปด้านการเมือง ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการ ดำเนินงาน คือ เมื่อดำเนินการตามแผนงานแล้ว ประชาชนต้องมีวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบ ประชาธิปไตย ๔ ประการ ประกอบด้วย ๑. ความเป็นราชอาณาจักร ๒. อำนาจอิสิปไตยเป็นของปวงชน ๓. หลักสิทธิ์และเสรีภาพ ๔. หลักความเสมอภาค ๕. หลักนิติธรรม ๖. หลักธรรมาภิบาล ๗. หลักเหตุผล/ ฉันทามติ ๘. หลักธรรมาภิบาล ดังนั้นจึงควรมีการรณรงค์เผยแพร่ความรู้ในเรื่องการเสริมสร้างวัฒนธรรมทาง การเมืองในระบบประชาธิปไตยที่ถูกต้องเหมาะสม วัฒนธรรมประชาธิปไตยที่ดีงามให้กับประชาชน ข้าราชการ กลุ่มเป้าหมายและภาคีเครือข่ายได้รับทราบ รับรู้ เพื่อที่จะให้องค์กรเหล่านั้นเข้ามามีส่วนร่วมใน การสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ มีแนวทางดำเนินงานดังนี้

๕.๓.๑ จัดตั้งคณะทำงานประชาสัมพันธ์ ๑ คณะประกอบด้วยผู้แทนกรมประชาสัมพันธ์ สถานี วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา โทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียงของรัฐ สำนักสารสนเทศ สำนักงาน เลขาธิการสภาพัฒนราษฎร์ สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานเลขานุการวุฒิสภา สถานีวิทยุกระจายเสียงชุมชน คณะกรรมการการเลือกตั้ง รวมทั้งองค์กรเครือข่าย หัวหน้ารัฐ เอกชน สื่อที่เกี่ยวข้อง และในขณะดำเนินการนำร่องให้สภาพัฒน์ดำเนินการปฏิรูปประเทศดำเนินการด้วย โดยมี อำนาจหน้าที่ดังนี้

(๑) วางแผนการประชาสัมพันธ์โดยร่วมมือกับองค์กร เครือข่าย หัวหน้ารัฐ เอกชน สื่อมวลชนทุกสาขาที่เกี่ยวข้อง โดยจัดทำโครงการประชาสัมพันธ์สนับสนุนแผนประชาสัมพันธ์

(๒) เผยแพร่ข้อมูลการดำเนินงานโดยร่วมมือกับสื่อมวลชนทุกสาขา รวมทั้งองค์กร เครือข่ายหัวหน้ารัฐ เอกชนที่เกี่ยวข้อง

(๓) กำกับติดตามและดูแลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนและการนำแผนไปปฏิบัติ

(๔) วางแผนประเมินผลการประชาสัมพันธ์

(๕) ปฏิบัติงานร่วม หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ ได้รับมอบหมาย

๕.๓.๒ แผนการประชาสัมพันธ์

(๑) แผนประชาสัมพันธ์ทั่วไป ประกอบด้วย

(๑) โครงการเสริมสร้างความตื่นตัวด้านวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบ ประชาธิปไตย เช่น โครงการสร้างภาพยนตร์ โครงการประกวดวัฒนธรรมทางการเมืองของห้องถิน โครงการ ประกวดวิธีการสร้างเครือข่ายวัฒนธรรมประชาธิปไตยฯลฯ

(๒) โครงการจัดทำเว็บไซด์

(๓) โครงการอื่น ๆ ที่มีความเหมาะสม

(๔) แผนประชาสัมพันธ์ประชาชนกลุ่มที่ไม่สนใจการเมือง

๓) ขั้นการปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์

ขั้นก่อนมีรัฐธรรมนูญ

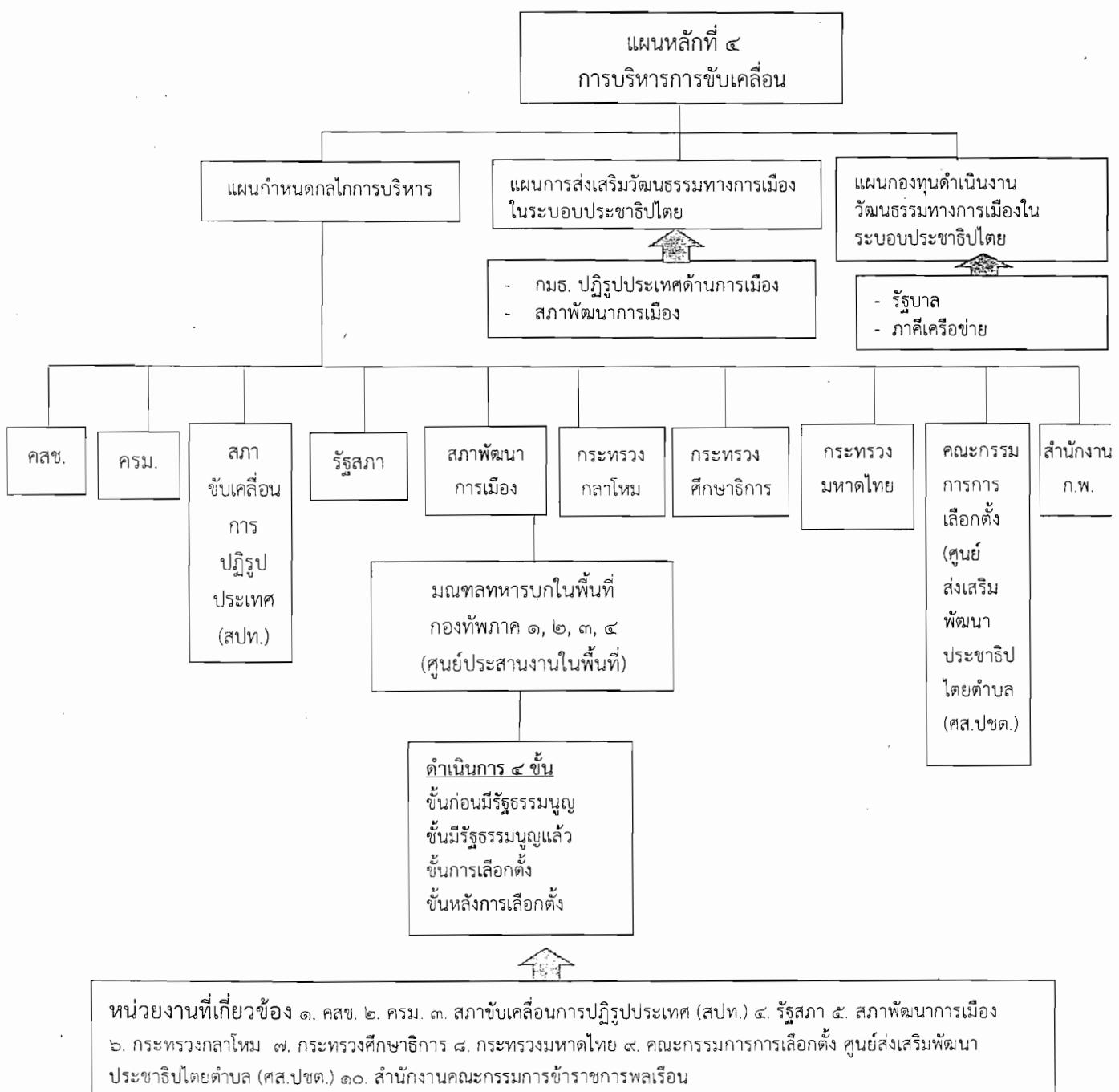
ขั้นมีรัฐธรรมนูญแล้ว

ขั้นการเลือกตั้ง

ขั้นหลังการเลือกตั้ง

๔.๓.๓ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา สถานีโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียงของรัฐ สำนักสารสนเทศ สำนักงานเลขาริการสภาพัฒนาฯ สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานเลขาริการวุฒิสภาพ คณะกรรมการการเลือกตั้ง สถานีวิทยุกระจายเสียงชุมชน และสื่อ

๔.๔ แผนหลักที่ ๔ การบริหารการขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน

๕.๔.๑ แผนกำหนดกลไกการบริหาร เพื่อให้การดำเนินงานเกิดผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ เป้าประสงค์ ที่วางไว้ซึ่งได้กำหนดระบบและกลไกการบริหารแผนแม่บท ดังนี้

๑) รัฐบาลสนับสนุนงบประมาณการดำเนินงานให้เป็นงบประมาณของรัฐสภา
๒) ให้สภาพัฒนาการปฎิรูปประเทศไทย (สปท.) จัดทำแนวทางการปฏิรูปสภาพัฒนาการเมือง เพื่อรับการดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองและร่วมมือกับสภาพัฒนาการเมืองในการขับเคลื่อนการปฏิรูปวัฒนธรรมทางการเมืองตามแผนแม่บท

๓) ในการปฏิรูปสภาพัฒนาการเมือง ขอให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการปฏิรูปและพัฒนาการเมือง โดยมีลักษณะเป็นกรรมการชุดพิเศษ จำนวนไม่เกิน ๓๕ คน มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิรูป การกำกับดูแล กำหนดนโยบาย การประเมินผล การปฏิบัติตามนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและส่งเสริม วัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเป็นศูนย์กลาง การบริหารงานการขับเคลื่อนกับภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

๔) กระทรวงกลาโหม

(๑) กองทัพบกร่วมกับสภาพัฒนาการเมืองจัดตั้งศูนย์บริหารการขับเคลื่อน และจัดตั้งศูนย์ประสานการปฏิบัติงานในพื้นที่รับผิดชอบของ มนตรีว่าการกระทรวง สนับสนุนการดำเนินงานตามที่สภาพัฒนาการปฎิรูปประเทศไทยและสภาพัฒนาการเมืองร้องขอ

(๒) สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ ให้การสนับสนุนการดำเนินงาน

(๓) คณะกรรมการการเลือกตั้งสนับสนุนการดำเนินงานของสภาพัฒนาการปฎิรูปประเทศไทย สภาพัฒนาการเมือง และกองทัพบก รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ประสานการปฏิบัติงานในพื้นที่รับผิดชอบของมนตรีว่าการ ตามที่ได้รับการร้องขอ ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งได้จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล (ศส.ปชต.) แล้ว ๑,๔๒๔ ศูนย์ (ตามแผน ๗,๔๒๔ ตำบล ภายในเดือนมีนาคม ๒๕๕๘) ประกอบด้วย

ภาคเหนือ ตั้งแล้ว ๔๐๕ ตำบล (แผนจัดตั้ง ๑,๔๒๔ ตำบล)

ภาคอีสาน ตั้งแล้ว ๖๓๙ ตำบล (แผนจัดตั้ง ๒,๖๗๘ ตำบล)

ภาคกลาง ตั้งแล้ว ๑๙๐ ตำบล (แผนจัดตั้ง ๑,๐๐๕ ตำบล)

ภาคตะวันตก ตั้งแล้ว ๑๓๔ ตำบล (แผนจัดตั้ง ๙๗๘ ตำบล)

ภาคใต้ ตั้งแล้ว ๑๖๖ ตำบล (แผนจัดตั้ง ๑,๑๓๑ ตำบล)

๕) กระทรวงมหาดไทย

(๑) กรมการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยสนับสนุนการดำเนินงานของสภาพัฒนาการปฎิรูปประเทศไทยและสภาพัฒนาการเมือง

(๒) กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย สนับสนุนการดำเนินงานของสภาพัฒนาการปฎิรูปประเทศไทยและสภาพัฒนาการเมือง

๖) ขั้นในการขับเคลื่อนให้ทุกหน่วยงานใช้ขั้น ๔ ขั้น ดังนี้

ขั้นก่อนมีรัฐธรรมนูญ

ขั้นมีรัฐธรรมนูญแล้ว

ขั้นการเลือกตั้ง

ขั้นหลังการเลือกตั้ง

๔) ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามที่ระบุในแผนหลักที่ ๑ แผนหลักที่ ๒ แผนหลักที่ ๓ และแผนหลักที่ ๔ ร่วมกันจัดทำแผนงานโครงการรองรับการดำเนินงานในแต่ละแผนหลัก และส่งแผนงานที่สมบูรณ์ให้คณะกรรมการส่งเสริมความสงบแห่งชาติ (คสช.) คณะกรรมการปฎิรูปประเทศไทย (ครม.) สถาบันพลังดิจิทัล สถาบันการพัฒนาประเทศ (สปท.) เพื่อขอบประมวลต่อรัฐสภาในการดำเนินงานต่อไป

ในกรณีที่สถาบันพลังดิจิทัล สถาบันการพัฒนาประเทศ (สปท.) สืบวาระลงให้สถาบันการพัฒนาการเมืองเป็นหน่วยงานรองรับภารกิจของสถาบันพลังดิจิทัล สถาบันการพัฒนาประเทศต่อไป

๔.๔.๒ แผนการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย

ให้จัดตั้งคณะกรรมการปฎิรูปและพัฒนาการเมืองเพื่อปฏิบัติงานในทันทีให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา ๓ ปี

๔.๔.๓ แผนกองทุนดำเนินงานวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย

วัฒนธรรมทางการเมืองที่พึงประสงค์เกิดจากกระบวนการอบรมหล่อหัดสอนกล่อมเกล้าทางสังคมที่กระทำต่อเนื่องกันมาอย่างยาวนาน และเป็นนโยบายสาธารณะที่สำคัญในการสร้างชาติ การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองที่พึงประสงค์ต้องเป็นการรณรงค์ระดับชาติอย่างต่อเนื่อง สถาบันการศึกษา ทุกระดับ ต้องขับเคลื่อนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง จนกว่าจะกลายเป็นลักษณะนิสัยของคนไทย

การที่ผู้นำของไทยในอดีตจนถึงปัจจุบันไม่ให้ความสำคัญกับการสร้างค่านิยมที่พึงประสงค์ จึงทำให้การสร้างชาติของไทยต้องดิบดลุมโคลนอยู่ในขณะนี้ เราขาดค่านิยมที่พึงประสงค์ร่วมกันของคนไทย ทำให้ชาติไม่มีพลังในการขับเคลื่อน ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่องจึงต้องมีกองทุนดำเนินงานวัฒนธรรมทางการเมืองโดยมีแนวทางการจัด妨งประมาณดำเนินงานดังนี้

๑) งบประมาณจากรัฐบาล

๒) มาตรการภาษีเพื่อสนับสนุนจากผู้มีความประสงค์มอบเงินให้แก่ กองทุนดำเนินงานวัฒนธรรมทางการเมือง โดยสามารถแสดงความจำเป็นได้ ในแบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา หรือ ภงด. ๙๐ หรือ ภงด. ๙๑

๓) งบประมาณจากภาคีเครือข่าย

๔.๔.๔ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑) แผนกำหนดกลไกการบริหาร มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น รัฐสภา คณะกรรมการอธิการขับเคลื่อนการปฎิรูปด้านการเมือง สถาบันการพัฒนาการเมือง กระทรวงกลาโหม สำนักงานข้าราชการพลเรือน กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง กระทรวงมหาดไทย

๒) แผนการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะกรรมการอธิการขับเคลื่อนการปฎิรูปประเทศไทยด้านการเมือง สถาบันการพัฒนาการเมือง

๓) แผนกองทุนดำเนินงานวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น รัฐบาล ภาคีเครือข่าย

ภาพรวมแผนการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิรัฐ

๖. กำหนดเวลาการปฏิรูป (ตามแผนการปฏิรูปข้อ ๓)

๖.๑ แผนการให้การศึกษา เพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน ช่วงระยะเวลาขับเคลื่อน เริ่มตั้งแต่เดือน มิถุนายน ๒๕๕๘ เป็นต้นไป

๖.๒ แผนการสร้างนักการเมืองที่ดีและการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน ช่วงระยะเวลาขับเคลื่อนตั้งแต่เดือน มิถุนายน ๒๕๕๘ เป็นต้นไป

๖.๓ แผนการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน ช่วงระยะเวลาขับเคลื่อนตั้งแต่เดือน มิถุนายน ๒๕๕๘ เป็นต้นไป

๖.๔ แผนการบริหารจัดการการขับเคลื่อน เพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน ช่วงระยะเวลาขับเคลื่อนตั้งแต่เดือน มิถุนายน ๒๕๕๘ เป็นต้นไป

๗. เหตุที่มาของงบประมาณ

๗.๑ รัฐบาลสนับสนุนงบประมาณ

๗.๒ กองทุนดำเนินงานวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย

๗.๓ ภาครัฐ

๗.๔ การบริจาคของประชาชนทั่วไป

๗.๕ งบประมาณของสถาบันการปฏิรูปประเทศ

๘. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

๘.๑ คณะกรรมการส่งเสริมสังคมแห่งชาติ (กสช.)

๘.๒ คณะกรรมการติดตามประเมินผล

๘.๓ รัฐสภา

(๑) สำนักสารสนเทศ สำนักงานเลขานุการสภาพัฒนาฯ

(๒) สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานเลขานุการวุฒิสภา

(๓) สถาบันวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา

๘.๔ กระทรวงศึกษาธิการ

(๑) คณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(๒) คณะกรรมการอุดมศึกษา

(๓) คณะกรรมการอาชีวศึกษา

(๔) คณะกรรมการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

๘.๕ กระทรวงกลาโหม

๘.๖ กระทรวงมหาดไทย

(๑) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

(๒) กรมการปกครอง

๘.๗ คณะกรรมการการเลือกตั้ง (ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล (ศส.ปชต.))

๘.๘ สถาบันพระปกาเกล้า

- ๘.๙ สถาบันการเมือง
- ๘.๑๐ สำนักงานสภาพัฒนาการเมืองในระบบราชการ
- ๘.๑๑ ที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- ๘.๑๒ ที่ปรึกษารัฐบาลด้านเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- ๘.๑๓ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
- ๘.๑๔ สถาบันวิทยุกระจายเสียงของรัฐ
- ๘.๑๕ สถาบันวิทยุกระจายเสียงชุมชน (พอช.)
- ๘.๑๖ เครือข่ายประชาสัมพันธ์ (คปจ.)
- ๘.๑๗ สถานีโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียงของรัฐ
- ๘.๑๘ สถานีวิทยุกระจายเสียงชุมชน
- ๘.๑๙ สื่อสารมวลชน
- ๘.๒๐ คณะทำงานร่างหลักสูตรการเรียนการสอนในสถานศึกษา

๙. ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยและผู้นำร่วม ดำเนินการเมืองโดยมีความรับผิดชอบ คุณธรรมมาติการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านการเมืองจึงขอเสนอแนะ ดังนี้

๙.๑ ให้รัฐบาลกำหนดการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองตามรายงานนี้เป็น ภาระแห่งชาติ

๙.๒ ให้รัฐบาลกำหนดเป็นนโยบายโดยมีมติคณะรัฐมนตรีให้นำเสนอที่เกี่ยวข้องดำเนินการตาม แผนหลักที่ ๑ – ๔ รวมทั้งการตรากฎหมายที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองและผู้นำร่วม ดำเนินการเมืองของอุปนายก ทั้งนี้ หากให้สัมฤทธิผลโดยเร็ว ขอให้หัวหน้าคณะรัฐมนตรีฯ ลงนามใน ๒๕๕๗ มาตรา ๔๔ ให้นำเสนอที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามแผนหลักที่ ๑ – ๔

๙.๓ ให้มีการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติสถาบันการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อให้สอดคล้อง กับแผนการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย

๙.๔ เพื่อให้การขับเคลื่อนการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบ ประชาธิปไตยสัมฤทธิผลตามรายงานนี้ คุณธรรมมาติการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง จะดำเนินการจัดทำโครงการนำร่อง อาทิ

(๑) จัดทำร่างหลักสูตรการศึกษาด้านการเสริมสร้างวัฒนธรรมการเมืองที่ดีและถูกต้อง โดยให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ

(๒) จัดโครงการฝึกอบรมวิทยากรอาสาสมัครจากมหาวิทยาลัยและหน่วยงานต่าง ๆ จำนวน ประมาณ ๑๐๐ – ๒๐๐ คน เพื่อซักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาเพื่อสร้างวิทยากรให้ความรู้แก่ กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ

(๓) โครงการจัดสัมมนา เรื่อง “ความเป็นประชาธิปไตยของพุทธศาสนา” เพื่อให้ทราบถึง พื้นฐานด้านประเพณีวัฒนธรรมที่มีความเป็นประชาธิปไตย

๕) จัดโครงการฝึกอบรม ๒ โครงการ ได้แก่

- โครงการฝึกอบรมนักเรียนอายุ ๑๕ - ๑๗ ปี จากโรงเรียนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลโดยดำเนินการร่วมกับกรุงเทพมหานคร

- โครงการฝึกอบรมเด็กมุสลิมโดยดำเนินการร่วมกับมูลนิธิศูนย์อิสลามแห่งประเทศไทย เป็นต้น

๕) ดำเนินการจัดพิมพ์หนังสือคู่มือที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง ในระบบประชาธิปไตย

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

สรุปความเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิกสภាដบบเคลื่อนการปฏิรูปประเทศไทย
ต่อรายงานของคณะกรรมการด้านการเมืองในระบบประชาธิปไตย
เรื่อง การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย
ในการประชุมสภាដบบเคลื่อนการปฏิรูปประเทศไทย ครั้งที่ ๒๕/๒๕๕๙
วันจันทร์ที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๙

สรุปความเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ต่อรายงานของคณะกรรมการอธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง
เรื่อง การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย

ในการประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ครั้งที่ ๒๕/๒๕๕๘

วันจันทร์ที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๘

ในการประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ครั้งที่ ๒๕/๒๕๕๘ เมื่อวันจันทร์ที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๘ ได้มีการพิจารณารายงานของคณะกรรมการอธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง เรื่อง การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ที่คณะกรรมการอธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านการเมืองเสนอ ซึ่งมีความเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ สรุปสาระสำคัญในแต่ละประเด็น ดังนี้

๑. การเปลี่ยนแปลงหรือสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง

๑.๑ การเปลี่ยนแปลงหรือสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยจะได้ผลดี ควรต้องดำเนินการในกลุ่มคนที่มีอายุ ๓๐ – ๔๐ ปี ขึ้นไป

๑.๒ การเปลี่ยนแปลงควรต้องเกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น คือ การปกครอง ส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปสู่การปกครองระดับชาติ โดยองค์กร ที่มีอำนาจจำกัดกับ ดูแล หรืออำนวยการตรวจสอบความโปร่งใสของกระบวนการเมืองระดับท้องถิ่นมีความสำคัญมาก ควรต้องบลูกร่างให้ประชาชนเห็นว่า การคอร์รัปชันเป็นสาเหตุของความยากจน

๑.๓ คำว่า “วัฒนธรรมทางการเมือง” สำหรับคนชนบทหรือคนบางกลุ่มที่ยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมือง การปกครอง อาจจะก่อให้เกิดความไม่ชัดเจน ควรใช้คำว่า “ศีลธรรม” ซึ่งเป็นรากฐานของประชาธิปไตยและการดำเนินชีวิตของคนไทย

๑.๔ การสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง ควรมุ่งที่ประชาชนเป็นหลัก ไม่ใช้นักการเมืองที่เป็น ปัญหาปลายเหตุ และจะต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

๒. การเมืองภาคพลเมือง

- การเมืองภาคพลเมือง ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเข้มแข็งทุกส่วน ทุกองค์กร ทุกกลุ่ม มีความสัมพันธ์กับท้องถิ่น ท้องที่ และหน่วยงานในพื้นที่ เป็นสถาบันองค์กรชุมชน โครงการต่าง ๆ ที่ออกมายกฐานะ หน่วยงานของรัฐให้เกิดความต่อเนื่องและเกิดผลสัมฤทธิ์ จนเป็นวัฒนธรรมทางการเมือง ดังนั้น การเมืองจะเกิดความเข้มแข็งได้倘若ต้องมีพื้นที่ให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

๓. มาตรการควบคุม

๓.๑ ควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมในเรื่องการพิจารณาบุคคลที่อยู่ ในฐานะที่เป็นภัยคุกคามของชาติบ้านเมืองและวัฒนธรรมทางการเมืองของไทย

๓.๒ ควรตัดสิทธิทางการเมืองสำหรับนักการเมืองที่ฉ้อฉลและทุจริต ไม่ให้กลับเข้ามา เป็นผู้แทนของประชาชนได้อีก

๓.๓ ควรกำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครที่จะเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองทั้งในระดับห้องถีน และระดับชาติ โดยต้องไม่เคยถูกถอนออกจากการดำรงตำแหน่งมาก่อน

๓.๔ ควรมีศาลคดีทุจริต โดยเฉพาะคดีที่รัฐเป็นผู้เสียหายและประชาชนมีสิทธิฟ้องได้โดยตรง เพื่อให้เกิดผลทางคดีโดยเร็ว

๔. การจัดการศึกษาหรือการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง

๔.๑ การจัดการฝึกอบรมให้แก่นักการเมือง ควรมีหลักสูตรที่มุ่งหวังพัฒนาประชาธิปไตย และจิตสำนึกของนักการเมือง โดยต้องไม่มีการจัดการศึกษาให้เกิดความฟุ้งเฟ้อ หรือกล้ายเป็นการสร้างเครือข่ายที่นำไปสู่ระบบอุปถัมภ์

๔.๒ ขณะนี้มีศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและการเลือกตั้งตำบล (ศส.ปชต.) โดยมีหน้าที่ หลักในการสร้างประชาธิปไตยและวัฒนธรรมทางการเมืองให้กับประชาชนในทุกชุมชน ปัจจุบันศูนย์ดังกล่าว ยังคงมีอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น แต่ควรจะมีการจัดตั้งทั่วประเทศภายในปีนี้ จึงควรให้มีการ ตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อจัดทำหลักสูตรการศึกษา โดยนำเรื่องการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดี ให้กับประชาชนบรรจุไว้ในหลักสูตรด้วย เพื่อให้เกิดกระบวนการในการเผยแพร่วัฒนธรรมทางการเมือง สู่ประชาชน

๔.๓ การกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทั้งในระดับห้องถีนและระดับชาติ ผู้สมัคร รับเลือกตั้งและผู้ได้รับการเลือกตั้ง ควรต้องผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

๕. การสนับสนุนการดำเนินการเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง

๕.๑ ควรมีมาตรการภาษีที่จะนำมาใช้เพื่อสนับสนุนการมีกองทุนดำเนินงานวัฒนธรรม ทางการเมือง

๕.๒ ควรผลักดันในคณะกรรมการประสานงาน ๓ ฝ่าย ให้รับเอาเรื่องการเสริมสร้าง วัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยให้เป็นภาระแห่งชาติ และเร่งดำเนินการในระยะเวลาที่เหลือ ของรัฐบาลชุดนี้ ก่อนจะมีการเลือกตั้งและมีรัฐบาลใหม่ รวมทั้งระยะเวลาเปลี่ยนผ่านอีก ๕ ปี ให้มีการ สนับสนุนให้นำเรื่องการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยไปบรรจุไว้ในแผน ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ด้วย

รายชื่อสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศที่อภิปราย

๑. พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวนิช
๒. นายสุวัฒน์ จิราพันธุ์
๓. นายคำนูณ สิทธิสมาน
๔. นายต่อพงศ์ เสลาันนท์
๕. พลตำรวจเอก เรืองศักดี จริตเอก
๖. นายกษิดิ์เดชอนันต์ เอกขุนทด
๗. พลอากาศตรี เนลิมชัย เครื่องงาม
๘. พลตำรวจโท อำนวย นิมมานโน
๙. นายกิตติ กิตติโชควัฒนา
๑๐. พลตำรวจโท สุวิระ ทรงเมตตา

ภาคผนวก ข

ตารางรายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง
เรื่อง การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย

รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง
เรื่อง การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลา การปฏิรูป	แหล่งที่มาของ งบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ข้อเสนอแนะ	ร่าง พรบ. หรือร่าง พรบ. (ถ้ามี)
การเสริมสร้าง วัฒนธรรม ทางการเมือง ในระบบ ประชาธิปไตย	แผนหลักที่ ๑ การให้การศึกษา เพื่อให้เกิด วัฒนธรรมทาง การเมืองที่ยั่งยืน	๑. จัดทำหลักสูตร การศึกษาสร้างประชาชน วัฒนธรรมประชาธิปไตย ๒. สร้างวิทยากร วัฒนธรรมประชาธิปไตย หลักสูตรเร่งรัดและ หลักสูตรมาตรฐาน ๓. จัดวิทยากรลงพื้นที่ ให้ความรู้วัฒนธรรม ประชาธิปไตยหลักสูตร เร่งรัด	ตั้งแต่เดือน มิถุนายน ๒๕๕๙ เป็นต้นไป	๑. รัฐบาลสนับสนุน งบประมาณ ๒. กองทุน ดำเนินงานวัฒนธรรม ทางการเมืองใน ระบบประชาธิปไตย ๓. ภาคีเครือข่าย ๔. การบริจาคของ ประชาชน	๑. กระทรวงศึกษาธิการ (คณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน, คณะกรรมการอุดมศึกษา, คณะกรรมการอาชีวศึกษา, คณะกรรมการศาสนา跟着ส่งเสริม การศึกษากอกระบบทะ การศึกษาตามอัธยาศัย) ๒. ที่ประชุมอธิการบดีแห่ง ประเทศไทย ๓. คณะกรรมการการเลือกตั้ง ๔. สถาบันพระปกเกล้า ๕. สภาพัฒนาการเมือง ๖. ภาคประชาชน ๗. สื่อสารมวลชน ๘. สำนักงานสภาพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ๙. สำนักงานคณะกรรมการ ข้าราชการพลเรือน	๑. ให้รัฐบาลกำหนด กำหนดการปฏิรูปการ เสริมสร้างวัฒนธรรมทาง การเมืองตามรายงานนี้ เป็นวาระแห่งชาติ ๒. ให้รัฐบาลกำหนด เป็นนโยบายโดยมีมติ คณะรัฐมนตรีให้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการตามแผนหลัก ที่ ๑ - ๔ รวมทั้งการตรวจ ^๓ กฎหมายที่เกี่ยวกับการ เสริมสร้างวัฒนธรรมทาง การเมืองและผู้ดำรง ตำแหน่งทางการเมือง ออกบังคับใช้ ทั้งนี้ หาก ให้สัมฤทธิผลโดยเร็ว ขอให้หัวหน้าคณะกรรมการรักษา ^๔ ความสงบแห่งชาติมี	

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลา การปฏิรูป	แหล่งที่มาของ งบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ข้อเสนอแนะ	ร่าง พรบ. หรือร่าง พรป. (ถ้ามี)
	แผนหลักที่ ๒ การสร้าง นักการเมืองที่ดี และการมีส่วนร่วม ของภาคประชาชน	๑. สร้างนักการเมืองที่ดี ๑.๑ โครงการหลักสูตร อบรมเยาวชนนักการเมือง ๑.๒ โครงการหลักสูตร อบรมผู้ที่เป็นนักการเมือง ๑.๓ โครงการหลักสูตร อบรมผู้ที่จะสมัครเป็น ^๑ นักการเมือง องค์กรอิสระ และผู้ที่สนใจการเมือง โดย จัดเป็นหลักสูตรสั้น ๆ ระยะ ๑-๒ เดือน ๒. การมีส่วนร่วมของ ภาคประชาชน ๒.๑ กำหนดมาตรฐาน ระบบคุณธรรมของ นักการเมืองโดยประชาชน ๒.๒ จัดให้ประชาชน ร่วมเสนาหาทางออกใน ประเด็นต่างๆ ๒.๓ จัดตั้งสภาพลเมือง	ตั้งแต่เดือน มิถุนายน ๒๕๕๙ เป็นต้นไป	๑. รัฐบาลสนับสนุน งบประมาณ ๒. กองทุน ดำเนินงานวัฒนธรรม ทางการเมืองใน ระบบประชาธิปไตย ๓. ภาคีเครือข่าย ๔. การบริจาคมของ ประชาชนทั่วไป	๑. สภาพัฒนาการเมือง ๒. สถาบันคุณธรรมชุมชน ๓. เครือข่ายประชาสังคม จังหวัด ๔. คณะกรรมการการ เลือกตั้ง ๕. กระทรวงมหาดไทย (กรม ส่งเสริมการปกครอง ท้องถิ่น, กรมการปกครอง)	คำสั่งตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔๔ ให้น่วยงาน ที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ตามแผนหลักที่ ๑ - ๔ ๓. ให้มีการแก้ไข ปรับปรุงพระราชบัญญัติ สภาพัฒนาการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อให้ สอดคล้องกับแผนการ ปฏิรูปการเสริมสร้าง วัฒนธรรมทางการเมือง ในระบบประชาธิปไตย ๔. เพื่อให้การขับเคลื่อน การปฏิรูปการเสริมสร้าง วัฒนธรรมทางการเมือง ในระบบประชาธิปไตย สัมฤทธิผลตามรายงานนี้	

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลา การปฏิรูป	แหล่งที่มาของ งบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ข้อเสนอแนะ	ร่าง พรบ. หรือร่าง พรป. (ถ้ามี)
	แผนหลักที่ ๓ การ ประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เกิด ^{วัฒนธรรมทาง การเมืองที่ยั่งยืน}	๑. จัดตั้งคณะกรรมการ ประชาสัมพันธ์ ๒. จัดทำแผนการ ประชาสัมพันธ์ ๓. ประชาสัมพันธ์ ทั่วไป ๔. ประชาสัมพันธ์ ประชาชนกลุ่มที่ไม่สนใจ การเมือง ๕. ขั้นตอนการ ปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ - ขั้นก่อนมี รัฐธรรมนูญ - ขั้นมีรัฐธรรมนูญแล้ว - ขั้นการเลือกตั้ง - ขั้นหลังการเลือกตั้ง	ตั้งแต่เดือน มิถุนายน ๒๕๕๙ เป็นต้นไป	๑. รัฐบาลสนับสนุน งบประมาณ ๒. กองทุนดำเนินงาน วัฒนธรรมทาง การเมืองในระบบ ประชาธิปไตย ๓. ภาคคู่ค้า ๔. การบริจาคของ ประชาชน	๑. สถานีวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา ๒. สถานีโทรทัศน์และ วิทยุกระจายเสียงของรัฐ ๓. คณะกรรมการการเลือกตั้ง ๔. สถานีวิทยุกระจายเสียง ชุมชน ๕. สื่อ	คณะกรรมการ ขับเคลื่อนการปฏิรูป ประเทศด้านการเมืองจะ ดำเนินการ จัดทำ โครงการนำร่อง อาทิเช่น ^{๑) จัดทำร่าง หลักสูตรการศึกษาด้าน การเสริมสร้างวัฒนธรรม การเมืองที่ดีและถูกต้อง^{โดยให้มีการประชุมเชิง ปฏิบัติการ} ^{๒) จัดโครงการ ฝึกอบรมวิทยากร อาสาสมัครจาก มหาวิทยาลัยและ หน่วยงานต่าง ๆ จำนวน ประมาณ ๑๐๐ - ๒๐๐ คน เพื่อซักซ้อมความ เข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การศึกษาเพื่อสร้าง}}	

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลา การปฏิรูป	แหล่งที่มาของ งบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ข้อเสนอแนะ	ร่าง พรบ. หรือร่าง พรบ. (ถ้ามี)
	แผนหลักที่ ๔ การบริหารการ ขับเคลื่อนเพื่อให้ เกิดวัฒนธรรม ทางการเมืองที่ ยั่งยืน	๑. กำหนดกลไกการ บริหาร ๒. การส่งเสริม วัฒนธรรมทางการเมือง ในระบบประชาธิปไตย ๓. จัดตั้งกองทุน ดำเนินงานวัฒนธรรม ทางการเมืองในระบบ ประชาธิปไตย	ตั้งแต่เดือน มิถุนายน ๒๕๕๙ เป็นต้นไป	๑. รัฐบาลสนับสนุน งบประมาณ ๒. กองทุน ดำเนินงานวัฒนธรรม ทางการเมืองใน ระบบประชาธิปไตย ๓. ภาคีเครือข่าย ๔. การบริจาคมของ ประชาชน	๑. คณะกรรมการความสงบ แห่งชาติ ๒. คณะกรรมการตีรี ดำเนินงานวัฒนธรรม ทางการเมืองใน ประเทศไทย ๓. รัฐสภา ๔. สภาพัฒนาการเมือง ๖. กระทรวงกลาโหม ๗. กระทรวงศึกษาธิการ ๘. กระทรวงมหาดไทย ๙. คณะกรรมการการเลือกตั้ง (ศูนย์ส่งเสริมพัฒนา ประชาธิปไตยตำบล (ศส.ปชต.) ๑๐. สำนักงาน ก.พ.	วิทยากรให้ความรู้แก่ กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ๓) โครงการ จัด สัมมนา เรื่อง “ความเป็น ประชาธิปไตยของพุทธ ศาสนา” เพื่อให้ทราบถึง พื้นฐานด้านประเพณี วัฒนธรรมที่มีความเป็น ประชาธิปไตย ๔) จัดโครงการ ฝึกอบรม ๒ โครงการ ได้แก่ - โครงการฝึกอบรม นักเรียนอาชีวศึกษา ๑๕ - ๑๗ ปี จากโรงเรียนใน กรุงเทพมหานครและ ปริมณฑลโดยดำเนินการ ร่วมกับกรุงเทพมหานคร - โครงการฝึกอบรม เด็กมุสลิมโดยดำเนินการ ร่วมกับมูลนิธิศูนย์	๒๒

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลา การปฏิรูป	แหล่งที่มาของ งบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ข้อเสนอแนะ	ร่าง พรบ. หรือร่าง พรบ. (ถ้ามี)
						<p>อิสลามแห่งประเทศไทย เป็นต้น</p> <p>๕. คณะกรรมการอิทธิการ ขับเคลื่อนการปฏิรูป ประเทศด้านการเมือง ดำเนินการจัดพิมพ์ หนังสือคู่มือที่เกี่ยวกับ การเสริมสร้างวัฒนธรรม ทางการเมืองในระบบ ประชาธิปไตย</p>	

ภาคผนวก ค

รายงาน

๑. คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศไทยด้านการเมือง
สถาบันขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศไทย
๒. คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรม
ทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย
๓. ที่ปรึกษาประจำคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการเสริมสร้าง
วัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย

**คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง
สภาพขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ**

๑. นายเสรี สุวรรณภานนท์	ประธานกรรมการ
๒. นายกษิต ภิรมย์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. พลเอก ธีติวัฒน์ กำลังเอก	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายสังคิต พิริยะวงศ์สรค์	รองประธานกรรมการ คนที่สาม
๕. นายชัย ชิดชอบ	ที่ปรึกษากรรมการ
๖. นายสุชน ชาลีเครือ	ที่ปรึกษากรรมการ
๗. นายวรวิทย์ ศรีอันนันตรักษा	โฆษกกรรมการ
๘. นายวันชัย สอนศิริ	โฆษกกรรมการ
๙. นายคำนูณ สิทธิสมาน	กรรมการ
๑๐. นายดำรงค์ พิเดช	กรรมการ
๑๑. พลตำรวจโท ตรีทศ รณฤทธิ์วิชัย	กรรมการ
๑๒. พลเอก ธรรมชัย สมุทรสาคร	กรรมการ
๑๓. นายนิกร จำนำง	กรรมการ
๑๔. พลโท วร้าห์ บุญญาสิทธิ์	กรรมการ
๑๕. พลเอก วิเชียร ศิริสุนทร	กรรมการ
๑๖. นายวิทยา แก้วภราดัย	กรรมการ
๑๗. นายสมพงษ์ สารกิจ	กรรมการ
๑๘. นายอรุณ จิรขลา	กรรมการ
๑๙. พันตรี อาณันย์ วัชโกรหัย	กรรมการ
๒๐. นายวรณธรรม กาญจนสุวรรณ	เลขานุการกรรมการ
๒๑. นางนรัตน์ พิมเสน	ผู้ช่วยเลขานุการกรรมการ

**คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง
ในระบบประชาธิปไตย**

๑. นายกษิต ภิรมย์	ประธานอนุกรรมการ
๒. นายชัย ชิดชอบ	ที่ปรึกษาและอนุกรรมการ
๓. พลเอก วิติวัจน์ กำลังเอก	อนุกรรมการ
๔. นายนิกร จำนวน	อนุกรรมการ
๕. นายสมพงษ์ สารกิจ	อนุกรรมการ
๖. นางนรัตน์ พิมเสน	อนุกรรมการ
๗. นายคำนุณ สิทธิสมาน	อนุกรรมการ
๘. พลโท วราร์ด บุญญาสิทธิ์	อนุกรรมการ
๙. รองศาสตราจารย์ ชัยวัฒน์ คงสม	อนุกรรมการ
๑๐. รองศาสตราจารย์ วุฒิสาร ตันไขย	อนุกรรมการ
๑๑. นายกมล รอดคล้าย	อนุกรรมการ
๑๒. นายดำรง เกตรา	อนุกรรมการ
๑๓. นางสุทธินี เมธีประภา	อนุกรรมการ
๑๔. นายอาทิศักดิ์ จอมสีบวสิฐ	อนุกรรมการ
๑๕. พลตรี เอกิศักดิ์ เครือหงส์	เลขานุการอนุกรรมการ

ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการเสริมสร้าง
วัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย

๑. นายวรวิทย์ ศรีอันนันตรักษ์
 ๒. นายวรรณธรรม กาญจนสุวรรณ
 ๓. พันตำรวจเอก จรุงวิทย์ ภูมมา
 ๔. นางสาวทิพวนิดา ปาลกะวงศ์
 ๕. นายเป็นไทด์ วิมุกตดายน
 ๖. นายชรพัฒน์ ชัยประภา
 ๗. นายสุกฤษฎีชัย ธีระเริงฤทธิ์
 ๘. นางสาวศิริกา อินทวิเชียร
 ๙. นางสาวเพ็ญศรี พัทรอวัฒนศิริ
 ๑๐. นางพรณิภา เสริมศรี
 ๑๑. ว่าที่ร้อยตรี สัมพันธ์ แสงคำเลิศ
-